ROHELINE LÕIM

2019. AASTA TEGEVUSARUANNE

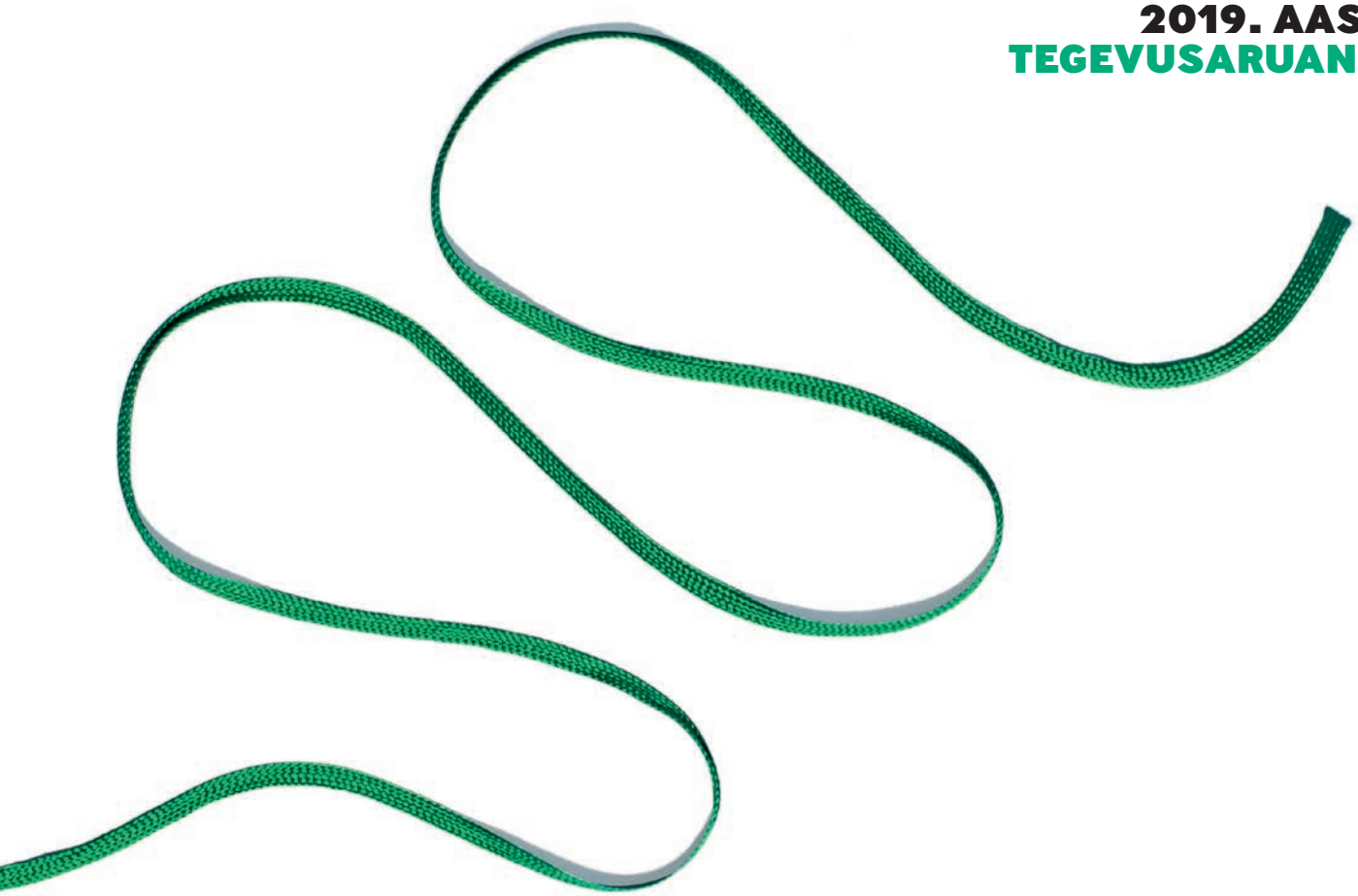

Euroopa Investeerimispank

ELi pank

EUROOPA INVESTEERIMISPANK

ROHELINE LÕIM

2019. AASTA TEGEVUSARUANNE

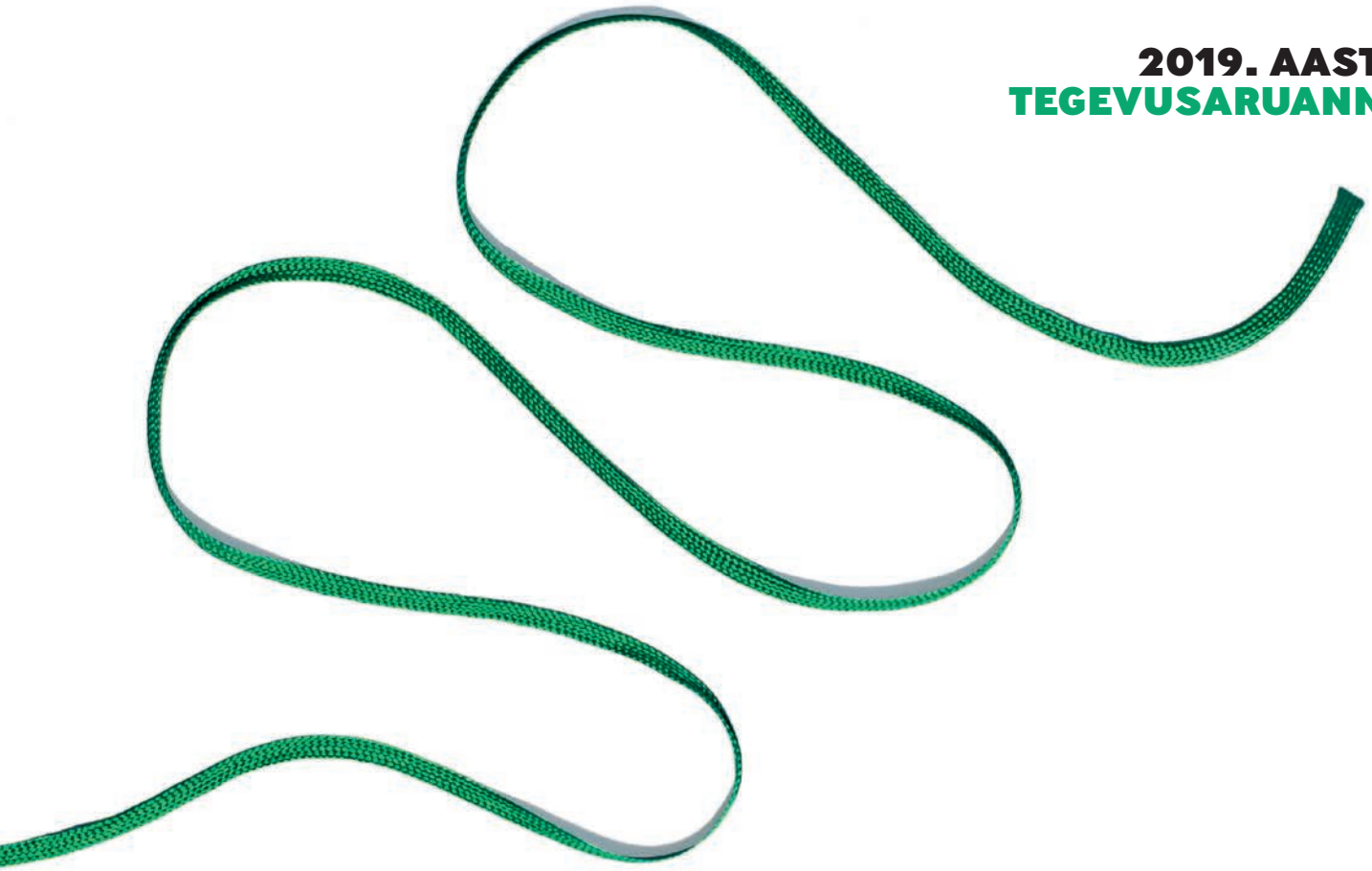

Euroopa Investeerimispank

ELi pank

Euroopa Investeerimispanga 2019. aasta tegevusaruanne

© Euroopa Investeerimispank, 2020.
98-100, boulevard Konrad Adenauer – L-2950 Luxembourg
+352 4379-1
info@eib.org
www.eib.org
twitter.com/eib
facebook.com/europeaninvestmentbank
youtube.com/eibtheeubank

Kõik õigused kaitstud.
Kõik õiguste ja litsentsidega seotud küsimused esitada aadressil publications@eib.org

Lisateavet EIP tegevuse kohta saab meie veebisaidilt www.eib.org.
Võib ka ühendust võtta aadressil info@eib.org. Meie e-uudiskirja saab tellida aadressil www.eib.org/sign-up

Väljaandja Euroopa Investeerimispank.
Toimetajad: EIB EditorialTeam
Kujundus: EIB GraphicTeam

Trükitud Munken Polar, bouffant 1.13, FSC Mix blanc.

EIP kasutab Metsahoolekogu (FSC) sertifitseeritud paberit, sest seda paberit teevad inimesed, kes armastavad puid. Metsahoolekogu edendab maailma metsade keskkonnahoidlikku, sotsiaalselt kasulikku ja majanduslikult elujõulist majandamist.

Me kõik teame, et lugemine on inimesele kasulik. See on kasulik ka planeedile – juhul, kui loetav on trükitud õigele paberile.

Trükikoda Imprimerie Centrale

print: QH-BF-20-001-ET-C ISBN 978-92-861-4623-7 ISSN 2599-6711 doi:10.2867/609168
pdf: QH-BF-20-001-ET-N ISBN 978-92-861-4610-7 ISSN 2599-6940 doi:10.2867/669913

FSC www.fsc.org MIX Paber vastutustundlikest allikatest FSC® C103749

KUIDAS ARUANNET LUGEDA – ROHELINE LÕIM

Kus te ka ei viibiks, puutute kokku ilmaga. Nii on ka selle aruandega, sest kliima on kui **ROHELINE LÕIM**, mis läbis 2019. aastal Euroopa Investeerimispanga tegevust, eriti **KLIIMAMUUTUSTEGA VÕITLEMISE MEETMEID**. Kliimameetmed on ammu olnud panga töös oluline tegur. 2019. aastal reageerisime kliima ja keskkonna hädaolukorrale **UUTE AMBITSIOONIKATE KLIIMA- ja KESKKONNAINVESTEERINGUTEGA** tulevasel aastakümnel ja **UUE ENERGIALAENUDE POLIITIKAGA**.

Selleks et hoida globaalne soojenemine 1,5 Celsiuse kraadi tasemel, mis on sihiks seatud Pariisi kokkuleppes, peab süsinikuheide olema alla 580 gigatonni. Meie kõigi jaoks. Alatiseks. Praeguse tempoga jõuame sellele tasemele aastaks 2032. Kuid suuremate investeeringutega ei pea see olema paratamatu. Investeerimisvajadus on aga tohutult suur. Euroopas tuleb näiteks hinnangulist energiasüsteemidesse investeerimise mahtu järgmisel kümnendil kahekordistada 400 miljardi euroni.

Siin ongi võtmeks Euroopa Investeerimispank. Avalik-õiguslik pank, ELi pank investeerib kõigesse alates pika-ajalistest infrastruktuuriprojektidest kuni innovaatiliste akuprojektideni ja **SISENEB SEKTORITESSE, KUS INVESTEERIMINE ON LIIGA AEGLANE**, nagu kodude energiatõhusaks muutmise renoveerimistööd. Selle aruande uus joon on see, et Euroopa Investeerimispanga peamised asjatundjad avaldavad arvamust selle kohta, mida kliimakriis meie jaoks tähendab, milliseid **UUT TÜÜPI FINANTSEERINGUID** me oma eesmärkide saavutamiseks arendame ja mis laadi **PROJEKTE ME EDASPIDI TOETAME**.

Käesolevas aruandes hõlmavad projektid kõiki majandusliku arengu valdkondi – taristut, innovatsiooni, väikesi ja keskmise suurusega ettevõtteid. Oma praeguste kliimameetmete põhjalikkuse ja tulevastele rohelistele investeeringutele pühendumise ilmestamiseks oleme kõikidest nendest valdkondadest kirjutamisel võtnud fookusesse kliima ja keskkonna. **KLIIMATARISTU, ROHELISE INNOVATSIOONI JA KLIIMAMEETMED VKEDE JAOKS**. Üleilmselt. Näiteks saate lugeda Rumeenia tehisintellekti seadme kohta toiduraiskamise piiramiseks. Samas loos on juttu projektist, mis suurendab saaki Peruu kohvikasvatajate jaoks. Seda seepärast, et me töötame kogu maailmas, et leida **LAHENDUSI KRIISILE**, mis ohustab meid kõiki, kus me ka ei oleks.

Aruanne toob teieni lood leidlikkusest ja pühendumusest, töökohtade loomisest ja õitsengust. Need **EIP KESTLIKE INVESTEERINGUTE ROHELISE LÕIMEGA** üheks põimitud lood näitavad, millise võimaluse annavad kliima- ja keskkonnameetmed meile kõigile kaitsta maailma tulevaste põlvede jaoks ja ehitada üles õitsev, puhas ja roheline majandus.

SISUKORD

6 PRESIDENDI EESSÕNA

8 2019. AASTA TIPPHETKED

10 EIP GRUPP TEIE RIIGIS

12 EFSI POOLT HEAKS KIIDETUD PROJEKTID KOKKU

14 MEIE TEGEVUSKAVA KLIIMA VALDKONNAS JA ENERGIALAENUDE ANDMISE POLIITIKA: › 1 TRILJON EUROT ‹ 1,5 °C NIMEL

16 MIDA ON KUULDA POLIITIKAS?

18 INNOVAATILINE ENERGIATOOTMINE: KÜLM TUUMASÜNTEES? JUBA SOOJEM ...
22 DIGITULEVIK: 5G TULEVASTELE PÕLVEDELE
24 TULEVIKU LIIKUVUS: SÄRTSU ANDEV VÕIDUAJAMINE

26 MIDA ON KUULDA FINANTSVALDKONNAS?

28 KLIIMAMUUTUSTEGA KOHANEMINE: TULEB ÄRA HARJUDA
30 LINNADE KOHANDAMINE KLIIMAMUUTUSTEGA: KLIIMAMUUTUSED LINNAS

32 MIDA ON KUULDA PROJEKTIDEST?

34 TERVISHOID JA KLIIMA: VÄLJA KIRJUTATUD KLIIMAMEETMED
36 TEHISINTELLEKT KÖÖGIS: ISU KLIIMAMEETMETE JÄRELE
38 PÕLLUMAJANDUS JA KLIIMA: HEAD BAKTERID JA HEA VENIVUSEGA *MOZZARELLA*

42 MIDA ON KUULDA SOTSIAALVALDKONNAS?

44 SOTSIAALELUASEMED: VARJUPAIK KLIIMA JAOKS
46 ÕIGLANE ÜLEMINEK: SIDUS JA LOOV

48 KUST RAHA TULEB?

50 JUHTIMINE

51 EUROOPA INVESTEERIMISPANGA 2020. AASTA TEGEVUSKAVA OLULISEMAD PUNKTID

PANK, MIS TEEB MÕNDAGI ÄRA

Kirjutan Euroopa Investeerimispanga möödunud aasta saavutustest ajal, mil iga nädal – iga tund – on otsustava tähtsusega. Samal ajal, kui ELi pank laseb käiku oma asjatundlikkuse ja rahastamisvõime COVID-19 vastu, teadvustame ühtlasi, kui kriitiline tuleb eelolev kümnend kliimamuutuste vastases võitluses. Kuigi paljud kahtlevad, kas koroonaviiruse ja kliimamuutuste probleemidega saab tegeleda samaaegselt, oleme kindlad, et see on absoluutselt vajalik. Vahetult ees seisev võitlus majanduse tervise taastamiseks peab panema ka aluse kestlikule tulevikule.

2019. aastal investeeris pank Euroopa konkurentsivõimesse, uutesse tehnoloogialahendustesse ja innovatsiooni, mis kindlustab meie elukvaliteedi tulevaste põlvede jaoks — ja suurendab meie heaolu. Kasvav osa meie tööst globaalse soojenemisega toime tulemiseks tõendab, et kliimameetmed on ärivõimalus, aga ka eksistentsiaalne vajadus. Uue COVID-19 ohu tõttu on see aruanne veelgi paremini ajastatud. Sõlmisime eelmisel aastal mitmeid tehinguid, mis näitavad meie kindlat pühendumust võitlusele haiguse vastu — see pühendumus on muutunud üha tugevamaks meie keskse rolliga Euroopa koordineeritud reageerimises koroonaviirusele.

Eelmisel aastal märkisime maha ambitsioonika tähise. **Lubame pühendada alates 2025. aastast 50% oma finantseeringutest kliimameetmetele ja keskkonna jätkusuutlikkusele. Kõik, mis me teeme, on täies kooskõlas Pariisi kokkuleppega**. Pealegi ei oleks mõtet investeerida 50% kliimasse ja keskkonda, kasutades samas ülejäänud 50% selleks, et rahastada keskkonnale kahjulikke projekte.

Sama kehtib ka koroonaviiruse kriisi puhul. Iga majanduslik šokk kiirendab pikaajalisi struktuurseid muutusi. Üha ambitsioonikamate kliima- ja keskkonnasäästlikkuse eesmärkide täitmine on parim viis, kuidas Euroopa Investeerimispank saab aidata majandusel pandeemiast taastuda. Näiteks energiapööre võib taastumisele kaasa aidata, luues juurde töökohti, uusi ja kiiresti kasvavaid tööstusharusid, suurendades konkurentsivõimet ja vähendades energiasõltuvust.

Eelmisel aastal kinnitasime oma uue energialaenude andmise poliitika. Selle raames võetakse ka kohustus lõpetada alates 2021. aasta lõpust investeerimine tavapärase fossiilkütuse projektidesse. Euroopa Investeerimispank on esimene rahvusvaheline finantsasutus, kes annab seda laadi lubaduse. See on ere näide Euroopa juhtivast rollist kliimarindel.

ELi pangana toimib Euroopa Investeerimispank Euroopa Liidu poliitika rahastamisharuna. Suures Euroopa kliimameetmete projektis, mis on nüüd käimas, oleme tihedas partnerluses Euroopa Komisjoni ja kõikide liikmesriikide valitsustega. **Aruandes esile toodud töö näitab asjatundlikkust, mis teeb meist võtmetähtsusega tugisamba Euroopa rohelisele kokkuleppele**, mille kuulutas komisjon välja 2020. aasta jaanuaris.

Ainulaadne haardeulatus

Kliimameetmed ei tähenda meie töö teistest valdkondadest mööda vaatamist. Aruanne tõendab, et kliimameetmete efektiivsuse saavutamiseks tuleb need töösse rakendada ühtekuuluvuse, innovatsiooni, VKEde ja taristu vallas. Vastasel korral need lihtsalt ebaõnnestuvad. Kliimameetmed tähendavad näiteks ka töökohtade loomist. Meie 2019.–2020. aasta investeerimisaruandes prognoositakse, et just roheline energia loob tulevastel kümnenditel Euroopas ligikaudu 500 000 töökohta.

Ühtekuuluvus, mis on olnud panga töös kesksel kohal alates 1958. aastast, omandab meie laiendatud kliimaambitsioonidega uue mõõtme. Terve 2019. aasta jooksul toetasid meie eksperdid komisjoni õiglase

„Lubame pühendada alates 2025. aastast 50% oma finantseeringutest kliimameetmetele ja keskkonna jätkusuutlikkusele. Kõik, mis me teeme, on täies kooskõlas Pariisi kokkuleppega."

ülemineku mehhanismi koostamisel, mis hõlbustab fossiilkütustel põhinevates piirkondades ja tööstusharudes üleminekut puhtamale energiale. Meie ainulaadne positsioon ELi institutsioonide, riikide valitsuste ning Euroopa linnade ja piirkondade ühenduslülina teeb selle eelolevatel aastatel EIP põhimissiooniks.

Samamoodi on meie arendustöös kesksel kohal vastupidavus kliimamõjudele ja kliimamuutustega kohanemine, sest need päästavad või kaitsevad elusid – ja loovad majanduslikku heaolu. **Kliimamuutus on üleilmne, seega peame tõstma oma investeeringutaset kogu maailmas. Meil on selleks ka töövahendid**. Meie ekspertidel on kogemused tõelise innovatsiooni äratundmises ja nad ühendavad selle operatiivse arendustööga – meil on 50 esindust kogu maailmas ja aktiivsed tehingud 43 nõrgas riigis. Need maailma vähim arenenud riigid on viimase 10 aasta jooksul saanud üle 5,5 miljardi euro enam kui 100 EIP tehingust.

Pühendumine ja saavutused

Meie uute kliimavaldkonna kohustustega ja energialaenude andmise poliitikaga võib olla kerge keskenduda ainult tulevikule ja unustada, mida oleme saavutanud. Enne kui keskendasime tähelepanu kliimale ja enne COVID-19 põhjustatud hädaolukorda, oli Euroopa Investeerimispangale antud tohutu ülesanne toetada Junckeri kava osana viie aasta jooksul poole triljoni euro investeerimist ELi majandusse. 2020. aastal oleme kindlalt selle 500 miljardi euro suuruse põhieesmärgi saavutamise kursil. Kõige olulisem on, et me juba teame, et sellel suurepärasel programmil on olnud Euroopa majandusele struktuurne mõju, mis kasvatab töökohti ja toetab majanduskasvu eelolevatel aastakümnetel.

Meie töö on toetada Euroopa projekti ja investeerida jätkusuutlikult Euroopa tulevikku. Seda me 2019. aastal tegimegi ja samade eesmärkide täitmist me ka jätkame.

Werner Hoyer

2019. AASTA TIPPHETKED

Euroopa Investeerimispank

TEGEVUS AASTAL 2019

HEAKSKIIDETUD PROJEKTID	**58,7 mld eurot**
Euroopa Liit	51,1 mld eurot
Väljaspool ELi	7,6 mld eurot
SÕLMITUD LAENULEPINGUD	**63,3 mld eurot**
Euroopa Liit	55,4 mld eurot
Väljaspool ELi	7,9 mld eurot
VÄLJAMAKSED	**48,1 mld eurot**
Euroopa Liit	43,8 mld eurot
Väljaspool ELi	4,3 mld eurot
KOGUTUD VAHENDID (ENNE VAHETUSTEHINGUID)	**50,3 mld eurot**
Põhivääringutes (€, GBP, USD)	42,7 mld eurot
Muudes vääringutes	7,6 mld eurot

EIP Grupi mõju

386 600
EIP Grupi toetust saanud VKEde / keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtete arv

4,4 miljonit
VKEdes / keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtetes säilitatud töökohtade arv (EIP Grupp)

7,4 miljonit
Majapidamised, mis saavad tänu täiendavale elektritootmisvõimsusele voolu

98%
... täiendavast elektrist tuleb taastuvatest allikatest

117 miljonit
Kliendid, kes saavad täiustatud mobiilsideteenuseid

Euroopa Investeerimisfond

EIP Gruppi kuuluv Euroopa Investeerimisfond (EIF) on spetsialiseerunud riskirahastamisele, et toetada mikro-, väike- ja keskmise suurusega ettevõtteid, ning stimuleerib kasvu ja innovatsiooni kogu Euroopas. Ta finantseerib ja jagab ekspertteadmisi kindlate, jätkusuutlike investeeringute ja tagatistehingute jaoks. EIFi aktsionärid on EIP, Euroopa Komisjon, avalik- ja eraõiguslikud pangad ning finantsasutused.

TEGEVUS AASTAL 2019

SÕLMITUD LAENULEPINGUD	10,2 mld eurot
Omakapitalitehingud	3,4 mld eurot
Tagatised	6,7 mld eurot
Mikrorahastamine	0,1 mld eurot

10 miljonit
Ohutuma joogivee saanud elanike arv

11,5 miljonit
Paremad hügieenitingimused saanud elanike arv

1,7 miljonit
Vähenenud üleujutusriskiga elanike arv

631 miljonit
Lisareiside arv aastas EIP rahastatud ühistranspordivahendites

12 miljonit
Paremaid tervishoiuteenuseid kasutavate elanike arv

Arvandmed on 2019. aastal esimest korda sõlmitud uute rahastatud tehingute oodatavad tulemused. Kõik arvandmed on auditeerimata ja esialgsed.

EIP GRUPP TEIE RIIGIS

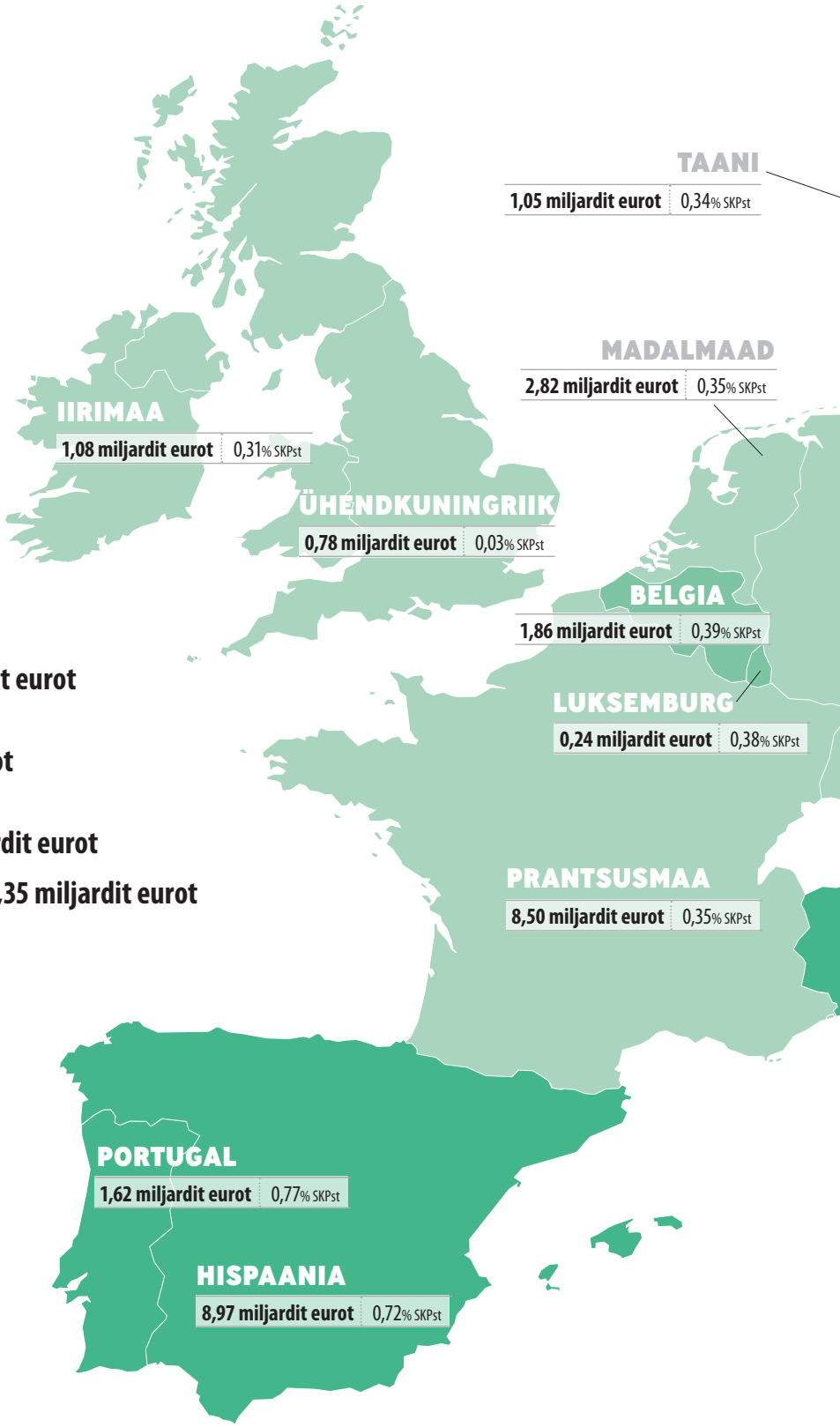

VAHEMERE PIIRKONNA RIIGID 2,45 miljardit eurot

LAIENEMINE JA EFTA 1,4 miljardit eurot

AKV, ÜMTD JA LÕUNA-AAFRIKA 1,4 miljardit eurot

AASIA, KESK-AASIA JA LADINA-AMEERIKA 2,2 miljardit eurot

IDAPOOLSED NAABERRIIGID 1,35 miljardit eurot

MITU ELI RIIKI
0,86 miljardit eurot

EFTA: Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsioon
AKV: Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkond
ÜMT: Ülemeremaad ja -territooriumid
Tumedamad värvid tähistavad suuremaid investeeringuid protsendina SKPst.

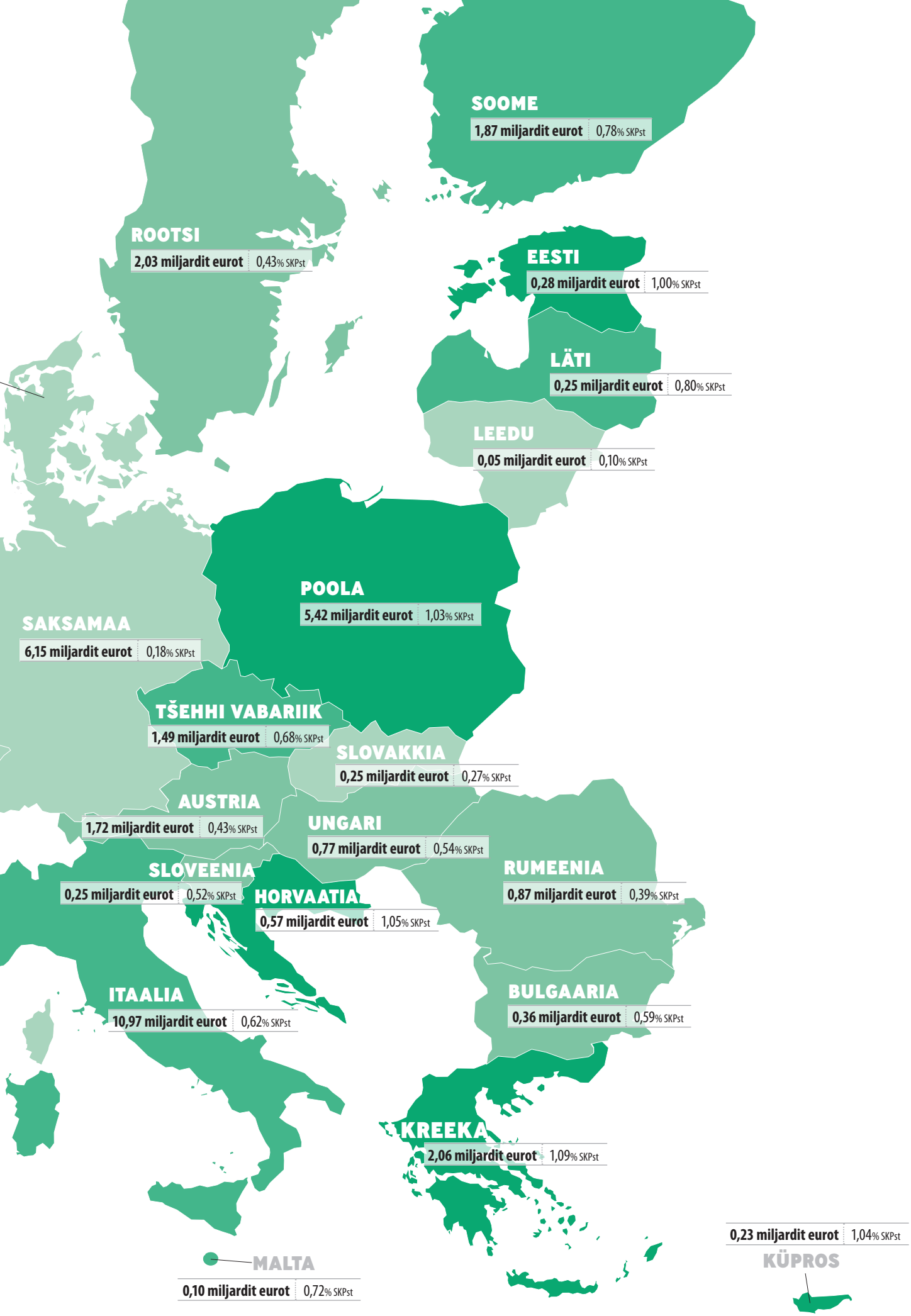
SOOME
1,87 miljardit eurot 0,78% SKPst
ROOTSI
2,03 miljardit eurot 0,43% SKPst
EESTI
0,28 miljardit eurot 1,00% SKPst
LÄTI
0,25 miljardit eurot 0,80% SKPst
LEEDU
0,05 miljardit eurot 0,10% SKPst
POOLA
5,42 miljardit eurot 1,03% SKPst
SAKSAMAA
6,15 miljardit eurot 0,18% SKPst
TŠEHHI VABARIIK
1,49 miljardit eurot 0,68% SKPst
SLOVAKKIA
0,25 miljardit eurot 0,27% SKPst
AUSTRIA
1,72 miljardit eurot 0,43% SKPst
UNGARI
0,77 miljardit eurot 0,54% SKPst
SLOVEENIA
0,25 miljardit eurot 0,52% SKPst
HORVAATIA
0,57 miljardit eurot 1,05% SKPst
RUMEENIA
0,87 miljardit eurot 0,39% SKPst
ITAALIA
10,97 miljardit eurot 0,62% SKPst
BULGAARIA
0,36 miljardit eurot 0,59% SKPst
KREEKA
2,06 miljardit eurot 1,09% SKPst
MALTA
0,10 miljardit eurot 0,72% SKPst
0,23 miljardit eurot 1,04% SKPst
KÜPROS

EFSI POOLT HEAKS KIIDETUD PROJEKTID KOKKU

31. DETSEMBRINI 2019

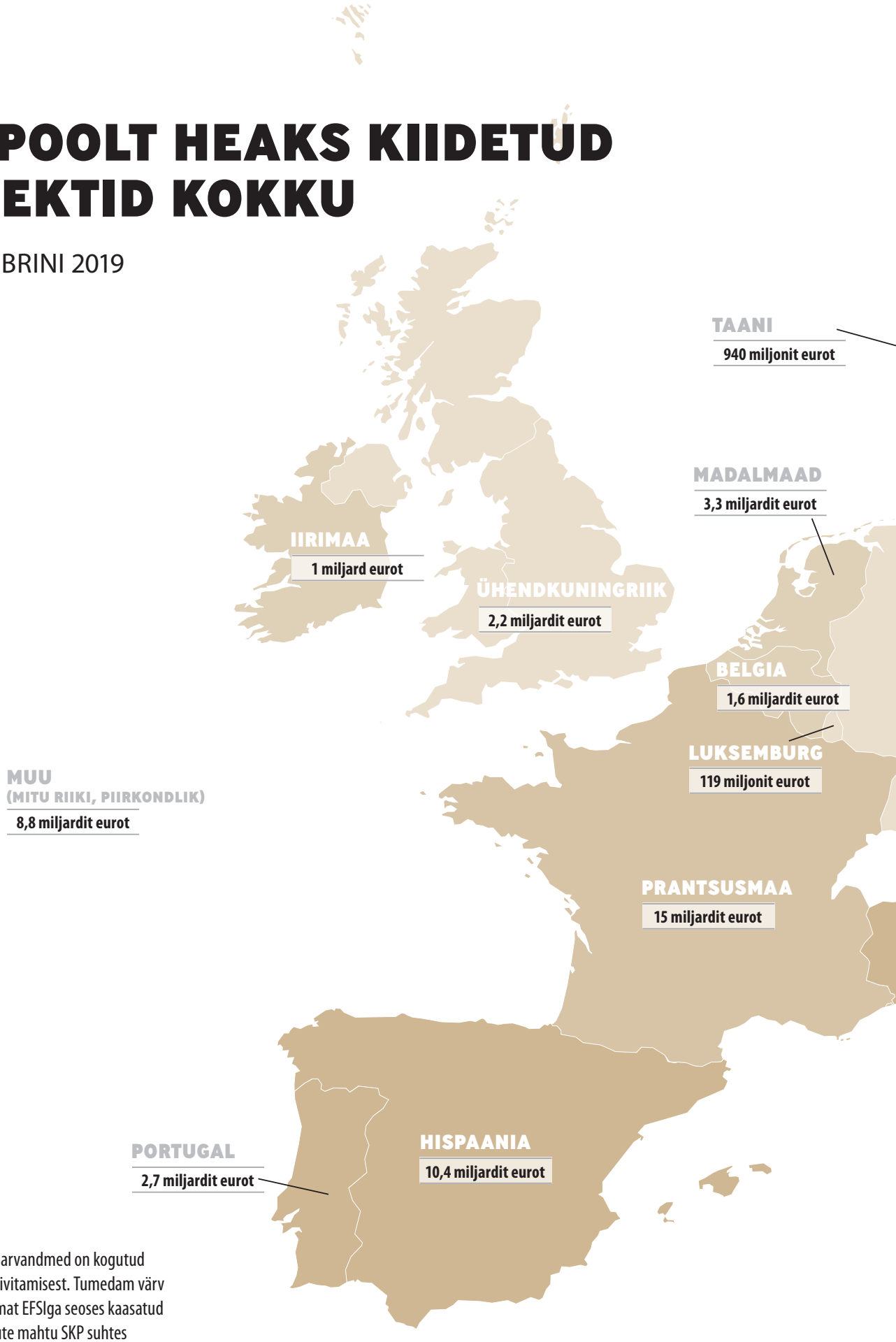

Kõik esitatud arvandmed on kogutud alates EFSI käivitamisest. Tumedam värv näitab suuremat EFSIga seoses kaasatud investeeringute mahtu SKP suhtes (heaks kiidetud projektide põhjal).

Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fond (EFSI) on EIP Grupi ja Euroopa Komisjoni ühisalgatus, mis käivitati selleks, et aidata ületada investeerimislõhet ELis. ELi eelarve tagatisega EFSI eesmärgiks on käivitada aastaks 2020 täiendavalt investeeringuid vähemalt 500 miljardi euro ulatuses. 2019. aasta 31. detsembri seisuga oli täiendavate investeeringute maht 458 miljardit eurot.

› 1 TRILJON EUROT ‹ 1,5 °C NIMEL

2019. aastal pani Euroopa Investeerimispank paika oma kliima- ja keskkonna-ambitsioonid järgmiseks kümnendiks. Esitame oma tegevuskava, kuidas kliimaväljakutsega toime tulla.

Selleks et palju rohkem suuri kliimaprobleeme ära hoida, tuleb meil süsinikdioksiidiheidet kiiresti vähendada. Järgmine kümnend on kriitilise tähtsusega.

Pariisi kokkuleppes nõustusid peaaegu kõik valitsused kogu maailmas hoidma globaalse soojenemise alla 2 °C tasemel ja võitlema selle nimel, et see jääks 1,5 °C piiresse. Nende eesmärkide saavutamiseks tuleb meil süsinikdioksiidi heidet piirata vähem kui 580 gigatonnini. Praeguse määraga ligikaudu 37 gigatonni aastas ületame selle piirmäära aastaks 2032.

Jätkame sealt, kus erasektor pooleli jättis

Erasektor ei ole kliimamuutuse peatamise kuludele õlga alla pannud. Seepärast võtab avalik sektor rohkem meetmeid, suurendades investeerimist ning julgustades inimesi ja ettevõtteid oma harjumusi muutma. Euroopas tuleb näiteks energiasüsteemidesse investeerimist järgmisel kümnendil peaaegu kahekordistada – ligi 400 miljardi euroni aastas.

Avalik-õiguslikud pangad võivad investeerida pikaajalistesse taristuprojektidesse ja innovatsiooni, mida on vaja üleminekuks jätkusuutlikule tulevikule. Me võime näiteks teha investeeringuid suuremahulisse akusse, mis laeb tuulistel või päikeselistel päevadel ja annab energiat isegi siis, kui päikest või tuult ei ole. Avalikud pangad saavad aidata sektoreid, kus investeerimine on aeglane, näiteks kodude energiatõhusamaks muutmine.

Mida Euroopa Investeerimispank teeb?

31% meie rahastusest toetas 2019. aastal kliimameetmeid. Suurendame oma toetust kliimale ja keskkonna jätkusuutlikkusele 2025. aastaks 50%-ni – see on rohkem kui 30 miljardit eurot aastas. Kuid sellest ei piisa, ja enamik uuest rahast kliima heaks peab tulema erasektorist. Euroopa Investeerimispank kaasab iga projekti jaoks lisarahastust – avalikust ja erasektorist. Meie heakskiit on märk, mis julgustab teisi investoreid, eriti erapanku, nägema, et projekt on kindel.

Meie eesmärk on toetada kliimamuutustega võitlemist ja keskkonda kümnendil kuni 2030. aastani enam kui 1 triljoni euroga.

2020. aasta lõpuks on kogu meie rahastamine kooskõlas Pariisi kokkuleppega. Siis järgib meie rahastamine heitkoguste vähendamise ja kliimamuutustele vastupidava arengu rada. Tööstusharudes, kus on heitkoguseid vähendada keeruline, toetame projekte, mis aitavad ettevõtetel üle minna vähese süsihappegaasiheitega mudelile. Me tagame ka, et kõikides projektides toimub tulevaste kliimamuutuse riskide juhtimine.

MEIE TEGEVUSKAVA KLIIMA VALDKONNAS JA ENERGIALAENUDE ANDMISE POLIITIKA

Meie uus energiapoliitika

2021. aasta lõpuks lõpetame tavapärase fossiilkütuse projektide, nagu nafta ja maagaasi tootmise või traditsiooniliste gaasivõrkude projektide toetamise.

Keskendume:

- energiatõhususele, nagu hoonete ja kodude renoveerimine, parem tänavavalgustus ja keskkonnahoidlik transport;
- energiavarustusele, mis ei põhjusta heitkoguseid ja mis aitab Euroopal saavutada oma oma eesmärki, et vähemalt 32% kogu energiast saadakse taastuvatest energiaallikatest;
- elektrivõrkudele, mis ühendavad uusi vähese süsihappegaasiheitega energiaallikaid;
- innovatsioonile energiatootmises, -salvestuses ja -kasutuses.

Kaasav üleminek

Fossiilkütustest enim sõltuvad piirkonnad vajavad rohkem toetust. Rohelise energia projektid loovad sadu tuhandeid töökohti, kuid peame pöörama erilist tähelepanu piirkondadele, kus söekaevandused ja muud süsinikumahukad tööstusharud annavad tööd suurele arvule inimestele ja toetavad majandust. Peame edendama väljaõpet uute ametite jaoks ja andma oma toetuse projektidele, mis toovad nendesse piirkondadesse uusi tööstusharusid.

Kliimasõbralik energiapoliitika saab ühiskonda aidata. Euroopa Liidus ei ole 11% elanikkonnast võimalik oma kodu taskukohaselt kütta. Miljonitel inimestel on raskusi gaasi- ja elektriarvete tasumisega või kodu piisava kütmisega. Enim kannatavad eakamad naised, sest neil on väiksem sissetulek ja nad veedavad rohkem aega kodus. Kui me parandame eluasemete energiatõhusust kogu mandril, vähendab see heitkoguseid, kahandab elektriarveid ja parandab elujärge.

Samamoodi tagavad puhta linnatranspordi projektid taskukohase hinnaga transpordi, aga parandavad ka õhku ja ühiskonna tervist. Investeeringud kliimasõbralikku põllundusse piirkondades, kus ei ole palju vett, vähendavad maa kõrbestumise ohtu ja töökohtade mujale viimist.

Säästev areng

Peame toetama rohelisi projekte, mis aitavad maailmal täita säästva arengu eesmärke.

Investeerimine keskkonda ja kliimamuutuste vastasesse võitlusse võib suurendada inimeste sissetulekut, parandada nende elamistingimusi ja kindlustada, et neil on piisavalt toitu, puhas vesi ja kanalisatsioon. Saame ka vähendada vajadust kodusid ümber asustada niisuguste uute ohtude tõttu nagu maruilm ja üleujutused. Saame vähendada kliimariskide mõjualas elavate ja vaesuse ohus inimeste osakaalu 62–457 miljoni võrra kogu maailmas.

Hakkame investeerima kliimamuutuste leevendamise projektidesse, millel on inimestele suur mõju. Väikeseulatuslik, autonoomne taastuvenergia tootmine, nagu päikeseenergiakomplektidega eluhooned Aafrika maakohtades, toob elektri inimesteni, kellel ei ole kunagi olnud ühendust elektriliinidega. Kliimamuutustega kohanemise projektid muudavad sillad ja teed tugevamaks, nii et neid ei uhuta tormide ajal ära ja inimesed saavad ikkagi sõita turule või arsti juurde või tööle.

Peame andma ka üksikisikutele võimsust muutuda. EIP jätkab investeerimist sektoritesse, mis parandavad ühiskonda, nagu tervishoid ja haridus, ning toetab jätkuvalt naiste ettevõtlust ja võimaldab suuremal hulgal inimestel saada laenu uue idee käivitamiseks või äritegevuse laiendamiseks.

MIDA ON KUULDA POLIITIKAS?

ROHELINE LÕIM

Kuidas reageerib Euroopa Investeerimispank poliitika arengule kliimakriisis?

Mul on eriti hea meel [Euroopa Investeerimispanga] edusammude üle selles suunas, et tugevdada panga rolli ELi kliimapangana. See suurendab investeerimist Euroopa tehnoloogiatesse ja lahendustesse, mida maailm otsib.

Ursula von der Leyen, Euroopa Komisjoni president

Kliima ja keskkonnasäästlikkus on juba ammu olnud Euroopa Investeerimispanga prioriteet, kuid seninägematu kliimakriisi oludes, kus on vaja massiliselt investeerimist üleminekuks süsinikuneutraalsele ühiskonnale, teame, et tavapärane tegevus ei ole mõeldav. Seepärast olemegi võtnud oma kohuseks kliima- ja keskkonnafinantseeringuid suurendada, et toetada järgmisel kümnendil nende eesmärkide saavutamiseks tehtavaid investeeringuid 1 triljoni euro ulatuses. See seab EIP Euroopa rohelise kokkuleppe rakendamisel kesksele kohale. Oleme valmis väljakutset vastu võtma.

Emma Navarro, kliimameetmete eest vastutav EIP asepresident

Euroopa rohelises kokkuleppes seatud ambitsiooni saavutamiseks on vaja märkimisväärseid investeeringuid. Neid investeerimisvajadusi suudame katta vaid siis, kui kaasame nii avaliku kui ka erasektori. Siinkohal on peamine partner EIP, kes tegutseb riiklike investeeringute ühendaja ja võimendajana ning pakub täiendavat tagatist erainvesteeringutele.

Frans Timmermans, Euroopa Komisjoni asepresident

Euroopa Investeerimispank on olnud kliimameetmete liider juba mõnda aega. Kliimalaenud moodustasid 2019. aastal grupi kogu laenumahust 31%. Kliimapanga teekaart on praegu joonestuslaual ja sellel töötamine aitab meil oma jõupingutusi ümber suunata, et anda veelgi rohkem kliimalaene. Eeloleval aastal tugevdab pank oma osalust projektides, mis aitavad kaasa tööstuse ja transpordi süsinikuheite vähendamisele, kliimaga seotud innovatsioonile ja energiatõhususele. Mõjususe tagamiseks peab pank kasutama uusi, innovatiivseid viise turuvajaduste katmiseks ja poliitikaeesmärkide saavutamiseks.

Elina Kamenitzer, EIP kliimabüroo tehingute osakonna juhataja

Kliimaga seotud investeeringud muutuvad üha tähtsamaks kõikides sektorites ja paikades, et saavutada väga suuri väljakutseid esitavad 2030. ja 2050. aasta eesmärgid. Mõne viimase aastaga oleme juba toetanud Euroopa ettevõtete pingutusi süsinikuheidet vähendada ja toetanud taastuvenergia kasutuselevõtmist ning seda võimaldavat seadmestikku ja taristut, võttes sihikule kõik tehnoloogiad ja turustruktuurid. Tulevastel aastatel peab Euroopa Investeerimispank olema veelgi ambitsioonikam ja oma rahastamispakkumist kohandama, et hõlbustada laias valikus sektorite, eriti kõige energiamahukamate sektorite ümberkujundamist. Lisaks tuleb pangal täita põhirolli nendes turusegmentides, kus tuleb välja arendada uued innovaatilised tehnoloogia- ja finantslahendused, nagu energiatõhusus või taastuvenergia. Selle saavutamisel saame tugineda oma suurele asjatundlikkusele ja olla valmis kiiresti reageerima turuvajadustele ja projektiteostajate ootustele, et täidame oma osa finantsinkubaatori või -ankruna – olenevalt juhust –, mis suudab kaasata muid rahastamisallikaid.

Birthe Bruhn-Leon, EIP Ibeeria tehingute osakonna juhataja

Mulle meeldiks, et terminit „kliimalaenud“ mõistetaks piisavalt laialt, nii et see hõlmab nii loodusliku kui ka ühiskondliku inimkeskkonna eri osade jaoks mõeldud finantsinstrumente. See tähendab laenude andmist säästva arengu jaoks, mis mõistagi hõlmaks looduskeskkonna kaitset, kliimamuutustega kohanemist ja kliimamuutuste leevendamist – aga ka hariduse, tervishoiu ja muu sotsiaalse taristu arendamist. See on eriti oluline vähem arenenud riikides, kus takistusi nende jätkusuutlikule arengule tuleb mitmest suunast ja vajatakse hädasti kõikehõlmavaid finantstööriistu, mis aitaks neid mitmel rindel.

Rafal Rybacki, EIP ELi naaberriikide, Ida- ja Kesk-Aasia avaliku sektori tehingute osakonna juhataja

Teel uute kliima ja keskkonna jätkusuutlikkuse eesmärkide saavutamisele 2025. aastaks peame rohkem lävima oma klientide ja põhiliste sidusrühmadega, et teha kindlaks uusi võimalusi. See tähendab, et tuleb teha veelgi rohkem kõike, mida me teeme hästi, ning välja arendada uusi projekte ja tooteid valdkondades, kus me pole olnud nii tugevad. Eeldan, et näeme suuremat keskendumist energiatõhususele ja kohanemisele, arvestades suuri investeerimisvajadusi mõlemas sektoris. Suuremat rolli peaksid mängima ka uued tooted, nagu rohelised laenud ja kombineeritud finantsinstrumendid erainvesteeringute kaasamiseks.

Martin Berg, EIP keskkonnafondide ja kliima rahastamise poliitika tehingute üksuse juht

KÜLM TUUMASÜNTEES? JUBA SOOJEM ...

Taastuvad energiaallikad ei pruugi olla piisavad fossiilkütuste asendamiseks ja pikaajalise nõudluse rahuldamiseks. Peame otsima muid energiaallikaid. Aga, mis on tuumasünteesienergia, kuidas see töötab ja kas on olemas selline asi nagu külm tuumasüntees?

Võib-olla olete kuulnud külmast tuumasünteesist, ideest, et aatomeid saab kokku sulatada ilma erilist kuumust või muud tüüpi energiat kasutamata ja nii, et see toodab siiski tublisti energiat. See tarkade kivi on olnud paljude tänapäeva alkeemikute otsingute objekt, niisiis jätame selle nende pärusmaaks.

Kuum tuumasüntees on aga tõeline. See on see, mis toimub päikese ja teiste tähtede sisemuses. Aatomite nukleonid põrkuvad suurel kiirusel üksteisega, mille tulemusel tekib kokkusulamine ja vabaneb hulga rohkem energiat. Tuumasünteesienergiaalases teadus- ja arendustöös püütakse luua samasuguseid reaktsioone siin Maa peal temperatuuril üle 100 miljoni kraadi Celsiuse järgi.

Tuumalõhustumise vastand

Tuumasünteesienergia on omamoodi vastand sellele, mida tavaliselt nimetatakse tuumaenergiaks – kuigi ka tuumasünteesienergias on tegemist aatomituumadega. Praegustes tuumaelektrijaamades tuleb energia aatomi lõhustamisest. Süntees, nagu nimigi ütleb, toodab energiat mitte aatomite laiali lõhkumisest, vaid nende kokku liitmisest ehk sünteesimisest.

Tegelik erinevus tuleneb sellest, mis laadi elemendid on nendesse protsessidesse kaasatud. See, mida me tunneme tuumaenergiana, nõuab suure, raske aatomiga elemente, nagu uraan või plutoonium, mida saab lõhkuda väiksemateks aatomiteks. Uraan, plutoonium ja nende tuumalõhustumissaadused aga on radioaktiivsed, mis tähendab, et need eraldavad lagunemisel ioniseerivat kiirgust, mis võib teatavatel asjaoludel inimestele ohtlik olla.

Tuumasünteesienergia seevastu põhineb kahe kergekaalus – tavaliselt vesinikuaatomi ühendamisel. Kui kaks vesinikuaatomit kokku sulavad, tekib heelium. Seega tuumasünteesienergia mitte ainult ei põhine kõige levinumal elemendil universumis, vaid selle kõrvalsaaduse peamine oht ei ole midagi enamat kui naljakas hääl, mis tekib selle sissehingamisel.

Eks proovi kahte magnetit kokku panna

Kuidas kaks aatomit kokku liita? Väljakutse seisneb selles, et aatomi tuum sisaldab positiivse laenguga prootoneid ja negatiivse laenguga neutroneid, nagu füüsika tunnist kindlasti mäletate. Seepärast kannab aatomi tuum alati positiivset laengut. Püüda seda kokku panna teise positiivse laenguga aatomiga on nagu püüda kahte magnetit teineteise vastu suruda. Need tõrguvad vastu. Seepärast kasutataksegi tuumasünteesienergias võimalikult kergemaid aatomeid. Kuid see on ikkagi väga raske.

INNOVAATILINE ENERGIATOOTMINE

> **„Teaduse edusammud tuumasünteesienergia suunas ei toimu tõenäoliselt nii, nagu õuna kukkumine Newtoni pealaele. Vaja on palju rohkem ressursse.“**
>
> **Istvan Szabo,** EIP energiajulgeoleku vaneminsener

Päikese sees toimub tuumasüntees seepärast, et tohutu raskusjõud tõmbab aatomeid kokku, tekitades äärmise tiheduse ja tohutu kuumuse, mis paneb aatomid suurel kiirusel üksteisega põrkuma. Maa peal on raskusjõud palju nõrgem selle planeedi suhteliselt väikese suuruse tõttu ja temperatuur ei ole – globaalsele soojenemisele vaatamata – isegi ligilähedane Päikese kuumusele. Kuidas me siis saame luua siin samasuguseid tingimusi, et toimuks tuumasüntees?

Palavam kui päike

Vastus on üsna ilmne. Väiksema raskusjõu tasategemiseks tuleb lihtsalt luua temperatuur, mis on kuumem kui päike. Kuus kuni kümme korda kuumem, kuni 150 miljonit kraadi Celsiuse järgi. Siin Maa peal loob see koletu kuumus tingimused, mis võimaldavad vesinikuaatomeid üksteise otsa põrgatada, mille tulemusel tekib tuumasüntees ja veelgi rohkem energiat. Kõlab lihtsalt? Asja juures on üsna palju konkse, mis tuleb sirgeks rääkida.

Esimene probleem: kus saaks sellise temperatuuri luua, nii et kuumutatud aine ei hävitaks kõike, mida see puutub? Jällegi, lahendus on lihtne: seda ei tohi lasta millegagi kokku puutuda. Selle saavutamiseks arendasid Vene teadlased 20. sajandi keskpaigas välja *tokamaki* – õõnsa sõõriku kujulise kambri, mida ümbritsevad võimsad magnetid.

Selle kambri sees kuumutatakse vesinikugaasi äärmiselt kõrge temperatuurini ja viiakse see plasmaolekusse. Plasmaolek on üks neljast aine põhiolekust, milles gaasiline aine ioniseerub – sest aatomituumade ümber tiirlevad elektronid tõmmatakse ära. Ioniseeritud aine on elektrijuhtivusega ja seega saab aine käitumist magnetväljadega juhtida. Siin tulevadki mängu magnetid. Magnetid saavad hoida seda elektrijuhtivusega ainet *tokamaki* seintest eemal, hõljudes selle kohal. Plasma sees on tingimused soodsad selleks, et aatomid põrkuksid üksteise otsa ja sulaksid kokku, vabastades energiat.

Maailma suurimat eksperimentaalset *tokamaki* tuumasünteesireaktorit – mida nimetatakse ITERiks – ehitatakse praegu Prantsusmaal, et tõestada termotuumasünteesi teostatavust laiaulatusliku ja süsinikuvaba energiaallikana. ITER on rahvusvaheline teaduse ja tehnika megaprojekt, millesse on kaasatud Euroopa Liit, Hiina, India, Jaapan, Lõuna-Korea, Venemaa ja USA. Kui see on edukas, muudab rajatis – algselt plasma kuumutamiseks – süsteemi juhitud 50 MW elektrit tuumasünteesi 500 MW väljundvõimsuseks.

Palju sõõrikut

ITERi reaktor tuleb hiigelsuur:

- ITERi *tokamak* tuleb sama raske nagu kolm Eiffeli torni;
- 1000-tonnise elektromagneti struktuur masina keskel peab olema piisavalt tugev selleks, et hoida endas jõudu, mis võrdub kosmosesüstiku kahekordse tõukejõuga õhkutõusul (60 meganjuutonit ehk üle 6000 tonni jõudu);
- ümber sõõrikukujulise *tokamaki* kambri tuleb 18 D-kujulist elektromagnetit, millest igaüks on 17 meetrit kõrge ja 9 meetrit lai ning kaalub 310 tonni, mis on ligikaudne täislastis Boeing 747-300 lennuki kaal.

Aga kuidas saada see tohutu energia sõõrikust välja ja juhtida see ohutult elektrina meie kodudesse? Seda tehakse põhikambri seina ja piirkonna kaudu, mida nimetatakse divertoriks ja mis asub *tokamaki* põhjas. Divertor kontrollib kuumuse, heitgaasi ja võõrolluse väljalaset reaktorist ning kannatab suurimaid pinna küttekoormusi. Divertori pind on kaetud volframiga, mis on kõige kõrgema sulamistemperatuuriga metall (3422 °C).

2019. aastal andis Euroopa Investeerimispank Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi tagatisel 250 miljoni euro suuruse laenu Itaalia teadusagentuurile ENEA, et aidata ehitada divertorit ja *tokamaki* katserajatist. Rajatises katsetatakse tuumasünteesireaktori divertori komponendi sisse tohutu kuumusevoo väljutamise mitmesuguseid alternatiive.

Kiidetud auruturbiin

Teadlased otsivad jätkuvalt alternatiive, aga praegu paistab, et kogu kuumuse elektrivooluks ülekandmise protsess muutub siis pigem vanamoodsaks. Plasma sulustamise anuma seinale ja divertorisse kanduvat kuumust kasutatakse vee muutmiseks auruks, mis paneb liikuma auruturbiini. Turbiin on ühendatud generaatoriga, mis toodab elektrit, mis lastakse võrku.

„Teaduse edusammud tuumasünteesienergia suunas ei toimu tõenäoliselt nii, nagu õuna kukkumine Newtoni pealaele," ütleb Euroopa Investeerimispanga energiajulgeoleku osakonna vaneminsener Istvan Szabo. „Vaja on palju rohkem ressursse."

Szabo möönab, et on võimalik, et homme tuleb keegi välja täiesti teistsuguse lahendusega tuumasünteesienergia kasutusse rakendamiseks või erineva vastusega jätkusuutliku energia vajadusele, et anda meile võimsus tulevikku jõuda. „On ka teisi ideid, kuidas ainest kokku suruda ja aatomeid sünteesida. Näiteks kasutada lasereid või mehaanilist kokkusurumist. Ja võib-olla lahendab keegi ühel päeval külma tuumasünteesi mõistatuse," ütleb Szabo. „Kuid nende katsetamine nõuab tohutult ressursse. Termotuumasüntees on teadus- ja arendusetapis kõige kaugemale jõudnud. See annab kõige rohkem lootust."

> **Tehases katsetatakse tuumasünteesireaktori divertori komponenti voogava tohutu kuumusekoguse väljutamise mitmesuguseid alternatiive.**

Investeerimine energia võimendamiseks

Seega hakkab tuumasünteesienergia otsingutes juba soojem, kuid tuumasünteesielekter on ainult üks paljudest innovaatilistest energiaprojektidest, mida EIP finantseerib.

EIP investeeris enam kui 30 miljonit eurot sellise fondi nagu responsAbility Access to Clean Power Fund (puhta energiavarustuse kättesaadavuse eest vastutav fond) allutatud aktsiatesse ja eelisaktsiatesse. Fond peaks rahastama ettevõtteid, mis pakuvad jooksval finantseerimisel põhinevaid päikeseenergiavalgusteid ja muid autonoomseid päikeseelektrisüsteeme kodudele ja ettevõtetele, enamasti Sahara-taguses Aafrikas ja Kagu-Aasias. Need süsteemid võimaldavad näiteks madala sissetulekuga perekondadel kasutada väikeseid külmikuid ja muid kodumasinaid. Nad saavad maksta päikeseenergiasüsteemi eest väikeste osamaksetega, samas kui fond tasub süsteemi ostu maksumuse tarnijale ette.

Investeeringute suure riski tõttu on fondil mitu kihti aktsiaid. Kõige riskantsem kiht on allutatud aktsia tasand, millesse investeeris EIP. Allutatud aktsiate ostmine vähendab seega fondi riski teiste investorite jaoks, kes ostavad eelisaktsiaid. Sel viisil kaasab EIP osalemine fondi märkimisväärselt erakapitali. Fondi eluea jooksul saavad puhta elektri eeldatavasti enam kui 150 miljonit inimest.

EIP investeeris ka 50 miljonit eurot Euroopa Komisjoni toetatud erakapitalifondi InnovFin, mille sihtrühmaks on innovatsioonilahendused, mis võiksid oluliselt vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid. Teised investorid, kes investeerivad sellesse fondi, mille nimi on Breakthrough Energy Ventures Europe (Euroopa murranguliste energiaettevõtete riskikapitali fond), on muu hulgas Bill Gates ja hulk teisi ülikõrge netoväärtusega isikud.

Nende mitmesuguste projektide ühenduslüliks on see, et need muudavad tuleviku kliimasõbralikumaks.

5G TULEVASTELE PÕLVEDELE

Mobiilsidetehnoloogia viies põlvkond toob kasu energiatõhususes, mis on hea uudis nende inimeste esimesele põlvkonnale, kellele kliimamuutus korda läheb.

Kui teil on toimiv internetiühendus, siis olete näinud viimasel aastal ülevoolavalt palju pealkirju mobiilside viienda põlvkonna kohta. Võib-olla olete mõelnud: kas ma pean tõesti tegema pausi Instagrami kerimisest, Spotify kuulamisest ja Bitcoini kaevandamisest oma 4G-ühendusega seadmetes, et pöörata kõigele sellele tähelepanu?

Kui hoolite kliimast, nagu hoolib Euroopa Investeerimispank, on vastus jah. Seepärast sõlmisimegi eelmisel aastal Ericssoniga laenulepingu Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi tagatud teise 250 miljoni euro suuruse laenu kohta, et edendada ettevõtte süsteemide alast teadus- ja arendustööd järgmise mobiilside põlvkonna jaoks.

Väiksem võrkude energiakulu

EIP eksperdid liigitasid 23% sellest laenust kliimameetmeks, mis põhineb investeeringutel 5G energiatõhususomaduste välja arendamisse. Hiljutine teadusartikkel näitab, et olenevalt sellest, kas mobiilsidejaam on väikese, keskmise või suure andmeliikluse alas, ja selle konkreetsest konfiguratsioonist võib kogu selle liikluse 5G võrku ümber asustamine vähendada selle energiatarbimist umbes 50–95%.

„Energiakulu koos saidi rendikuluga on nende mobiilsidevõrkude baasjaamade jaoks kaks suurimat tegevuskulu artiklit, seega on see operaatorite jaoks suur asi," ütleb EIP juhtiv ökonomist digitaristu osakonnas Anders Bohlin. „Seega annab 5G operaatoritele nii majandusliku kui ka kliimastiimuli. See on nende jaoks oluline, sest paljud kliendid on oma operaatorite peale üksjagu pahased kõigi nende diilide pärast, mis panevad neid iga kahe aasta tagant telefoni välja vahetama, mida ei peeta väga jätkusuutlikuks. Operaatorid püüavad oma keskkonnateadlikkust parandada."

Väiksemad telefoniarved? Selle mõttega tuleks veel oodata.

Kas 5G vähendab ka klientide telefoniarveid? Tõenäoliselt mitte, ennustab Bohlin. Kliendid saavad lihtsalt kiirema ja parema teenuse ning hakkavad kokkuvõttes kasutama rohkem andmeid.

Seda seetõttu, et parem energiatõhusus ei ole ainus täiustus, mille 5G võrreldes 4G-ga kaasa toob. Rahvusvahelise Telekommunikatsiooniliidu energiatõhususe nõuded järgmise põlvkonna sidetehnoloogiale on 10- kuni 100-kordne tõhususe parandamine võrreldes 4G tehnoloogiaga. Näiteks peaks seadmete arv, mida saab ruutkilomeetri piires võrku ühendada, suurenema 100 000 pealt ühe miljonini. See tähendab ühte seadet ruutmeetri kohta. Andmeside tippkiirused peaksid tõusma 20 gigabaidini sekundis.

Mida saab seega kogu selle suurema kiiruse ja tõhususega peale hakata?

Euroopa Investeerimispanga digitaristu osakonna vaneminsener Manuel Tarazona Cano ütleb, et kui virtuaalreaalsus, täiendatud reaalsus, asjade internet ja internetiühendusega autod on juba võimalikud, siis 5G tehnoloogia suurem jõudlus võib lõpuks vallandada nende tõeliselt murrangulise potentsiaali.

Kombatav internet

Üks kõige paljutõotavamaid uusi tegevusvälju, mida on uuritud, on Tarazona sõnul kombatav internet. Kombatav internet viitab teie keha vähimagi liigutuse hoolikale jälgimisele, et võimaldada teil kontrollida füüsilisi esemeid kaugelt, andes samal ajal reaalajas aistingulist tagasisidet.

„Mõelda võiks telekirurgiat või juhtkangide liigutamise, nuppude vajutamise või koguni iseenda liigutustega kaugjuhitavaid roboteid," ütleb Tarazona. „Tulevikus saame juhtida esemeid kaugelt iseenda liigutustega ja vastu võtta usaldusväärset tagasisidet, jäljendades füüsilist kontakti esemega – aga ainult siis, kui mobiilsidesignaal jõuab selle esemeni ja annab meile tagasisidet reaalaaja lähedaselt."

Aega, mis kulub juhtmeta signaalil läbi võrgu liikumiseks, nimetatakse latentsusajaks, ja see on veel üks 5G parameeter, mis paraneb kümnekordselt – ühe millisekundini.

> **„Seega annab 5G operaatoritele nii majandusliku kui ka kliimastiimuli."**
>
> **Anders Bohlin,** EIP juhtiv digitaristu ökonomist

Kassivideotest põhjustatud häiringu vältimine

Veel üks 5G tunnus, „võrgu lõigustamine" võimaldab võrkudel prioriseerida teenuseid, mis nõuavad reaalajas reageerimist, samas kui jätkub nende teenuste haldamine, mis nõuavad ainult standardset reaktsiooniaega. See joon võimaldaks võrgul tuvastada näiteks telekirurgia liiklust ja juhtida selle liikluse „lõiku", mis liigub „kiirrajal".

Tarazona kinnitusel teevad telekommunikatsioonitööstus ja avaliku sektori asutused suuri jõupingutusi, et stimuleerida innovaatilisi teenuseid, seades sisse täielikult toimivad 5G katsevõrgud selle tööstuse ekspertide ja rakenduste arendajate jaoks, et uurida nende kõige pöörasemaid ja loovamaid ideid ilma praeguste mobiilsidetehnoloogiate piiranguteta. See tähendab, et tõenäoliselt on veel rohkem innovatsiooni tulemas.

Hulk investeeringuid

See on veel üks põhjus, miks Euroopa Investeerimispank on olnud entusiastlik 5G kasutuselevõttu finantseerima.

2019. aastal sõlmis pank lepingu 300 miljoni euro suuruse osa kohta 450 miljoni euro suurusest laenust Telefonicale ja 275 miljoni euro suuruse laenu andmiseks Deutsche Telekomile 5G kasutusele võtmiseks Saksamaal. Andsime ka KPNile 300 miljoni euro suuruse laenu 5G välja arendamiseks Madalmaades ja sõlmisime operaatoriga DNA 90 miljoni euro suuruse tehingu 5G jaoks Soomes.

Eelmisel aastal EIP algatatud uuringu kohaselt kujuneb 5G ja kiudoptilise taristu kasutusele võtmise maksumuseks kogu mandril hinnanguliselt 350 miljardit eurot, millest ligikaudu kolmandik võib tulla juba oodatavast erasektori poolsest fundeerimisest. Euroopas investeeritakse telekommunikatsiooni ja tehnoloogiasse ikka veel vähem kui teistes piirkondades, nii et aastane investeeringumaht mobiilsidevõrkudesse on *per capita* arvestuses umbes pool sellest investeeringust USAs, seega jääb EIP lähitulevikus eeldatavasti selles sektoris aktiivseks.

SÄRTSU ANDEV VÕIDUAJAMINE

Elektriline transport areneb kiiremini, kui arvata võiks.

QEV-l on lausa veres kaks asja: võidusõit ja innovatsioon.

Üks selle asutajatest oli endine Vormel-1 piloot Adrián Campos ja ettevõte töötab veel praegugi rallitehnoloogia alal selliste võistluste jaoks nagu Elektrivormel, mis on Vormel-1 elektriversioon. Kuid see Barcelonas asuv ettevõte suunas hiljuti tähelepanu vähem glamuursele sõidukile: minibussile. Täpsemalt sedasorti diislisuitsu sülgavale minibussile, nagu võib näha mõnes areneva maailma suurematest linnadest.

Idee on lihtne. QEV arendab ja pakub täielikku elektrisõiduki jõuseadet (mootor ja muud sõiduki jõu- ja juhtkomponendid) ja akupakki. Kohalikud bussitootjad panevad selle peale oma uue minibussikere.

„Inimesed, kes ehitavad busse, paigaldavad tegelikult teatava konstruktsiooni peale keresid," ütleb QEV tegevjuht Miguel Valldecabres. „Tarnime neid madala hinnaga elektriplatvormiga, mis võimaldab tootjatel jätkata sama tegevust, mida nad teevad praegu: kere paigaldamine platvormi peale."

QEV töötab Filipiinidel kohaliku partneri Global Electric Transportiga elektrisõiduki väljaarendamisel, et vahetada välja riigi legendaarne liinitakso – värvikirev minibuss, mis on ühistranspordi selgroog. Valitsus kaotab järk-järgult käibelt riigi umbes 220 000 diiselmootoriga liinitaksot, mis olid algselt välja ehitatud II maailmasõjast järele jäänud USA sõjaväesõidukitest.

Maailma üks kõige enam saastatud linnakeskus Manila ei ole ainus linn arengumaades, kus minnakse üle elektrisõidukitele. QEV on saanud ka 150 bussiplatvormi tellimuse Peruust Limast ning on pilgu pööranud Malaisia ja Indoneesia poole. **Euroopa Investeerimispank toetab QEVd 17 miljoni euro suuruse investeeringuga.**

Valldecabres ütleb, et üleminek elektrisõidukitele toimub kiiremini, kui inimesed arvavad. „See ei saa olema 10-aastane ümberkujunemine," ütleb ta. „Sellest tuleb 3-aastane revolutsioon."

Elektrilise transpordi tõusutrend

Revolutsioonid tekivad ja hääbuvad ning elektriline transport ei ole erand. Tööstusel on ees suured katsumused, nimelt elektrisõidukite kõrge hind, laadimistaristu puudumine ja piiratud mudelivalik tarbijate ahvatlemiseks. Kuigi elektriliste sõiduautode müük suureneb Euroopas kiiresti – müük kasvas 45% 2019. aastal – jääb turupositsioon nõrgaks.

„Alustasime nullist, kuid oleme jõudnud punkti, kus müük kasvab iga aastaga ligi 50%," ütleb EIP innovaatilise transpordi spetsialist Stéphane Petti. „Nüüd võib täheldada selget tõusutrendi."

Üks viis, kuidas kallutada autoturgu elektriautode poole, on julgustada liisingufirmasid tegema pööret. Liisimine moodustab Euroopas ligikaudu 15% uute autode müügist. Seepärast toetabki Euroopa Investeerimispank Euroopa suurimat autoliisingufirmat **ALD Automotive** 250 miljoni euro suuruse

investeeringuga, et aidata maksta 15 000 uue elektrisõiduki eest. ALD kavatseb oma keskkonnahoidlike sõidukite parki suurendada 118 000 pealt 2019. aasta keskpaigas 2020. aasta lõpuks 200 000 peale.

ALD jaoks on üleminek rohelistele sõidukitele riskantne. Liisingufirmade ärimudel on ülimalt sõltuv nende autode edasimüügist või jääkväärtusest pärast liisinguperioodi, kuid elektrisõidukite edasimüügiturg on noor. „Kui ma ostan auto hinnaga 40 000 eurot, kui suure hinna eest ma selle edasi müün? 25 000 euro eest? 15 000 euro eest?" Petti ütleb: „Kui mu kalkulatsioonid osutuvad valeks, võin ma üsna ruttu ärist ilma jääda."

Elektripusle kokkupanemine

Elektriautoturg on Euroopas võrreldes teiste turgudega, näiteks Hiinaga, arenenud aeglaselt. See arengu puudumine (koos kättesaadava taristu puudumisega) on piiranud saadaval olevate elektriautomudelite arvu. „Kaua aastaid tegi iga autotootja oma väikese lemmikprojekti ja kuskil ei olnud näha kiiret tõusutrendi," ütleb juhtiv insener EIP innovatsiooni ja konkurentsivõime osakonnas Aris Pofantis. Autotootjad on nüüd aru saanud, et süsinikdioksiidiheitme eeskirjade täitmiseks tuleb teha tunduvalt rohkem tööd üleminekuks elektrisõidukitele. „Isegi need autotootjad, kes ei olnud elektritehnoloogiast eriti vaimustatud, hakkavad nüüd sellesse palju raha panema," ütleb Pofantis.

> **„Isegi need autotootjad, kes ei olnud elektritehnoloogiast eriti vaimustatud, hakkavad nüüd sellesse palju raha panema."**
>
> **Aris Pofantis,** EIP juhtiv innovatsiooni ja konkurentsivõime insener

Petti eeldab, et järgneva kahe kuni kolme aasta jooksul lastakse välja 200 uut automudelit. „See valik kiirendab veelgi turu käimatõmbamise tempot," ütleb ta.

Viimane osa elektrisõidukite puslest ehk laadimistaristu võib osutuda kõige suuremaks valupunktiks. Laadimisjaamade arv on Euroopa Liidus kasvanud, kuid Euroopa peab nende levikut veel radikaalselt laiendama, kui elektrisõidukid lähevad tõeliselt käiku.

Euroopa Investeerimispank on viimase kahe aasta jooksul sõlminud mitu projektilepingut selliste äriühingutega nagu **Allego, Greenway, BeCharge** ja **Enel X**, et toetada selle taristu sisseseadmist kokku 200 miljoni euroga. ELi ambitsioonika eesmärgi – rajada aastaks 2025 miljon laadimisjaama – täitmine nõuaks ligi 10 miljardi euro suurust investeeringut, ütleb Petti. Kuigi 10 miljardit eurot tundub üüratu summana, on see tema sõnul „väga pisike" võrreldes Euroopa transporditaristu investeeringu kogumaksumusega.

Liikuvus kui teenus

Iga päev kerkib esile uusi transpordijagamisteenuseid ja enamik neist kasutab elektrilisi transpordivahendeid. Isegi jalgrattad liiguvad nüüd elektriga. Väike Saksa ettevõte **Fazua** on välja arendanud jalgratta elektrilise jõuseadme ühes kompaktses korpuses, mis kaalub ainult 3,3 kilo. Tänu sellele jäävad sportrattad voolujooneliseks, samas kui nende liikuvus suureneb. 2019. aastal sõlmis pank lepingu Fazuale 12 miljoni euro suuruse laenu andmiseks.

Tänu kõigile võimalustele – ühiskasutuse jalgrattad, tõukerattad, autod ja isegi kiired sportjalgrattad, mis täiendavad ühistransporti –, mida nooremad põlvkonnad saavad kasutada, tunnevad nad vähem huvi autoostu vastu kui nende vanemad omal ajal. Nende jaoks on auto teenus, mille eest makstakse, mitte miski, mida omada. „Punktist A punkti B saamine on pigem mugavuse küsimus ja praktiline asi," ütleb QEV eest vastutav EIP laenuametnik Aleksandar Mihajlovic. „Tulevikus on liikuvus teenus."

MIDA ON KUULDA FINANTSVALDKONNAS?

ROHELINE LÕIM

Euroopa Investeerimispank töötab kliimaprobleemidega toime tulemiseks välja uusi finantseerimisideid.

Peame välja tulema väärt ettepanekutega, mis lähevad kaugemale kui lihtsalt rahastamine. See tähendab riskide võtmist, riskijagamist ja tugevat nõustamist. Uute paindlikumate toodete välja arendamiseks peame oma kliente kuulda võtma ja lähtuma nende ettepanekutest. Tihe koostöö teiste finantseerijatega – ja konkreetselt EIP Grupi sees Euroopa Investeerimisfondiga – on meie ambitsioonikate sihtide saavutamisel võtmetähtsusega.

Heinz Olbers, EIP Lääne-Euroopa tehingute osakonna direktor

Eeldame, et nõustamisteenustel on üha suurem osa ootel olevates projektides ja tootearenduses EIP Grupi kliima- ja säästvuseesmärkide toetuseks. Kuigi oleme kindlasti jätkuvalt abiks energiaalaste üleminekuprojektide koostamisel, näeme selles valdkonnas nõustamisel samamoodi ette rohkem innovatsioonile keskendumist – mitte ainult sedamööda, kuidas ringmajandus saab nišist normiks, vaid ka sedamööda, kuidas uued tehnoloogialahendused ja digitaalsed ärimudelid aitavad kliimamuutuse väljakutsetega toime tulla. Selle arengu edendamiseks näeme ka vajadust toetada uute partnerlusvormide tekkimist avaliku ja erasektori vahel, milles rakendatakse ettevõtjate leidlikkust, tunnustades samas avaliku sektori rolli, kes aitab varajase järgu riski ajal õla alla panna.

Simon Barnes, EIP nõustamisteenuste direktor

Meil seisab ees väljakutse oma energiatõhususe rahastust veelgi kasvatada. Loodetavasti saame näha rohkem innovaatiliste tehnoloogiate ja teenusepakkujate finantseerimist kliimameetmete toetamiseks, näiteks hoonehalduse, nõudlusele vastamise lahenduste ja vähese süsinikuheitega gaaside valdkonnas. Taastuvenergia alal jätkame tugevat toetust sektorile, tehes arvatavasti rohkem koostööd arendajate ja kommunaalteenuste ettevõtetega ning tegutsedes mahajäänud riikides, et leida võimalusi projektide struktureerimisel üha suurematest tururiskidest mööda laveerida.

Dirk Roos, EIP energiasüsteemide ümberkujundamise programmide projektiosakonna juhataja

Nõustamine ja tehniline abi on edaspidi EIP Grupi kliimaambitsioonide edu põhielement, kuna need aitavad kindlaks teha turuvõimalusi, et teha kas uuendusi või meie sekkumist võimendada. See on ka meie partneritele – pangad ja teised – abiks olemise küsimus, et paremini mõista ja rakendada investeerimisvõimalusi keskkonnahoidlikkuse heaks, aidates omakorda nende kliente kohapeal. Näiteks energiatõhususe valdkonnas teame kõik, et mitterahalised takistused on suuremad kui rahalised – sellest tulenevalt on vaja sihipärasemat tehnilist abi seoses investeerimiseks sobilike projektide kindlakstegemise, koostamise ja ühendamisega. Seda näen ma meie suure tulevikuvõimalusena Euroopa rohelise kokkuleppe alusel.

Frank Lee, osakonna juhataja EIP Euroopa investeerimisnõustamise keskuses

2019. aastal suurendas Euroopa Investeerimispank märkimisväärselt laenude andmist Ladina-Ameerikas, et intensiivistada oma toetust Euroopa Liidu arenguabi- ja koostööpoliitikale – keskendudes rohkem kliimameetmetele. Muu hulgas sõlmiti kliimameetmete raamlaenu leping regionaalarengupangaga, laenuleping piirkondliku veevarustusettevõttega ja raamlaenu leping Euroopa omandis ettevõttega tuuleparkide ehitamiseks. Meie tehingud Ladina-Ameerikas on kooskõlas ELi prioriteetidega, milleks on kliimameetmed ja keskkond, säästvad investeeringud ja viimasel ajal nende riikide jõupingutuste toetamine, kes võtavad vastu Venezuelast ümber asustatud inimesi.

Kristin Lang, EIP Ladina-Ameerika ja Kariibi mere piirkonna avaliku sektori investeeringute tehingute osakonna juhataja

Kliimamuutuste vastu mõjusalt tegutsemine nõuab põhjalikku muutust nii tootmis- kui ka tarbimisviisides. Selle muutuse teeb võimalikuks ainult vähese süsihappegaasi heitega tehnoloogialahenduste ja digitehnoloogiate arendamine, laiendamine ja kasutuselevõtt. Just siin saab Euroopa Investeerimispank täita otsustavat rolli: tehes jõupingutusi riskide maandamiseks projektides, et kiirendada murrangulist (st väga riskantset) innovatsiooni.

Laura Piovesan, EIP innovatsiooni ja konkurentsivõime projektide direktor

TULEB ÄRA HARJUDA

Isegi kui me investeerime innovaatilistesse kliimameetmetesse, on globaalse soojenemise tagajärjed ikkagi rängad. Projektid, millega püütakse aidata inimestel ja paikadel arengumaades nende dramaatiliste tagajärgedega kohaneda, on üha olulisemad.

Suur osa kliimameetmetest keskendub süsinikdioksiidi heitkoguste vähendamisele. Kuid mõned kliimamuutuste mõjud juba avalduvad, sageli katastroofiliste tagajärgedega. Projektid, mis aitavad inimestel ja paikadel nende kliimamõjudega kohaneda, on globaalse soojenemise vastases võitluses elulise tähtsusega. See kliimamuutustega kohanemine ei pälvi nii palju meedia tähelepanu kui elektriautod, päikeseenergia ja tuulepargid, aga on sama oluline.

Kohanemine hõlmab taristut, näiteks tugevamaid sildu, et need peaksid vastu üleujutustele, uusi büroohooneid, mis kasutavad vähem energiat, või paremaid teid, mida tormides ära ei uhuta. See võib tähendada lihtsat kliimaseadme lisamist koolidesse Aasias või olla nii keeruline nagu tormiaja äravoolusüsteemide paigaldamine tervesse Aafrika linna. Kohanemine hõlmab eri valdkondi põllumajandusest ja haridusest tervishoiu ja veevarustuseni või kõrbestumise ja rannikuerosiooni vastu töötamiseni.

Saareriigid või haavatavad piirkonnad Aasias ja Aafrikas vajavad erilist abi kohandamist, sest neid tabab kliimamuutus kõige raskemini. Nad kannatavad juba tõusva mereveetaseme, kulutulede ja üha laastavamate tormide tõttu.

„Kohanemine aitab inimestel vältida kliimamuutuse kõige halvemaid mõjusid," ütleb kliimamuutuste vanemekspert Euroopa Investeerimispangas Nancy Saich. „Kuid see töö ei ole kerge, nii et me töötame oma klientidega rohkem, et mõista nende haavatavust kliimamuutuse suhtes ja seda, kuidas saame neil aidata võtta meetmeid, et tagada nende vastupanuvõime kliimamõjudele."

Rohkem tehnilist abi ja rohkem raha

Kogu maailmas on riigid ja linnad hakanud käivitama projekte, et ennast kliimamuutuste mõjudeks ette valmistada. Paljud nendest projektidest vajavad õnnestumiseks tehnilist abi ja palju rohkem finantseerimist.

Laoses põhjustavad üleujutatud teed igal aastal tohutuid probleeme. Maalihete ja üleujutuste tõttu tuleb riigis sageli teed sulgeda, mis võib kesta nädalaid, takistades inimestel turult toidu hankimist või arsti juurde minemist, ning sageli ei saa ka lapsed koolis käia. Valitsus parandab 1400 kilomeetri teede seisukorda maakohtades, et võidelda üleujutuste vastu ja heastada varasemate vihmade tekitatud kahjustusi. Uued teed tehakse tugevamad, nendes kasutatakse paremaid materjale ja neil on parem äravool, et vähendada teesulgemiste arvu tugevate paduvihmade ajal.

„Arengumaad on haavatavad, sest nende remonditöid ja projekte ei tehta mitte alati äärmuslike ilmaprognooside põhjal ja ehitusstandardid ei pruugi eelarvepiirangute tõttu head olla," ütleb transpordi vanemspetsialist Euroopa Investeerimispangas Meryn Martens.

KLIIMAMUUTUSTEGA KOHANEMINE

> **„Arengumaad on haavatavad, sest nende remonditöid ja projekte ei tehta mitte alati äärmuslike ilmaprognooside põhjal ja ehitusstandardid ei pruugi eelarvepiirangute tõttu head olla."**
>
> **Meryn Martens,** EIP transpordi valdkonna vanemspetsialist

Euroopa Investeerimispank andis 2018. aastal 20 miljoni euro ja 2019. aastal 100 miljoni euro suuruse laenu, et aidata Laosel ehitada uusi teid, paremaid teemärke, kõnniteid, jalakäijate ülekäiguradu ja teevalgustust. Investeering aitab enam kui 1,6 miljonit inimest. „See projekt toob kasu kogukondadele kogu Laoses," ütleb riigi planeerimise ja investeerimise aseminister Kikeo Chanthaboury.

Kohanemine orkaanidega

Samasuguse kohanemisprojekti abil **Dominikaani Vabariigis** ehitatakse uuesti üles teid ja muud taristut, mis said 2016. aastal orkaanis ja 2017. aastal äkktulvades kahjustada. Selle projekti eesmärk on ehitada 1100 taskukohase hinnaga maja, 55 kilomeetrit teid ja neli kilomeetrit üleujutuste ärahoidmise taristut. Projekt aitab ka kogukondadel integreerida kliimamuutustega kohanemist omavalitsuse planeeringutesse. Euroopa Investeerimispank sõlmis 2019. aasta juulis selle projekti jaoks 50 miljoni euro suuruse laenulepingu ja Euroopa Liit andis 20 miljonit eurot toetust. Kogu **Haiti** saarel kiitis Euroopa Investeerimispank 2019. aasta aprillis heaks 25 miljoni euro suuruse laenu orkaan Matthew purustatud teede ja sildade üles ehitamiseks. See projekt saab ka ELilt toetust.

Suurenev veepuudus

Vesi on veel üks oluline kohanemisprobleem. Näiteks **Lesotho** kannatab kliimamuutuse tõttu pikkade põudade ja üha suureneva veepuuduse käes. Paljudel inimestel selles Aafrika riigis ei ole juurdepääsu ohutule joogiveele ja sageli peavad nad ainult selleks, et joogiveeni jõuda, tundide kaupa kõndima. Üks projekt riigi madalikel, kus elab umbes kaks kolmandikku elanikkonnast, parandab joogivee ja kanalisatsiooni saamise võimalusi. Projekti raames täiustatakse jõe veehaardesüsteeme, veepuhastusjaamu, veetorustikke ja pumbajaamu. Euroopa Investeerimispank kiitis 2019. aastal heaks 82 miljoni euro suuruse laenu selle projekti jaoks.

EIP toetab ka innovaatilisi investeerimisfonde, mis võtavad kohanemisprobleemid käsile. Uus fond nimega CRAFT – *Climate Resilience and Adaptation Finance & Technology Transfer Facility* (kliimamõjudele vastupidavuse ja kliimamuutustega kohanemise rahastamise ja tehnosiirde rahastu) – arendab välja uusi tehnoloogialahendusi ja spetsialiseerunud teenuseid, et aidata arengumaadel lahendada põua-, rajuilma-, haiguste ning tuule- ja päikeseenergia probleeme. Euroopa Investeerimispank investeeris CRAFTi 30 miljonit eurot ja rakendas Luksemburgi-EIP kliimarahastusplatvormi kaudu 5 miljonit eurot riskikapitalina, mis tõmbab ligi rohkem raha, kaasates erainvestoreid.

Kohanemine on tegelikult hea näide sellest, kuidas Euroopa Investeerimispanga arendustöö võimaldab tal jagada Euroopa teadmistebaasi ja innovatsiooni, pakkudes samas ka nõustamist projektides, mis on spetsiaalselt arengumaade jaoks kohandatud.

KLIIMAMUUTUSED LINNAS

Linnade kohanemine kliimamuutustega on järgmine samm Euroopa linnade jaoks, millel on vaja ennast – ja oma linnaelanikke – kaitsta kliimamuutuse vältimatute mõjude vastu. Siin on mõned ideed, kuidas seda teha.

Üleujutuste ja muude üha äärmuslikumate ilmaolude risk on linnaplaneerijate jaoks suurim peavalu ajaloolistes linnades, kus on väga vähe võimalusi vanade kesklinnade tihedaid, kitsaid tänavaid muuta. Seepärast rakendatakse Firenzes, mille kesklinn on nii ajalooline, kui olla saab, plaan luua linna suurima jõe Arno lisajõe Ema ümber alad, mis imavad nagu käsn tulevased üleujutused endasse. Kui jõgi ei ujuta üle, on need alad pargid linnaelanike rõõmuks.

See on tark plaan ja seda hakkab üha rohkem linnu kogu maailmas peagi tegema. **Linnad kohanevad kliimamuutuse tagajärgedega looduspõhiste lahendustega, mis teevad ka linna elanike jaoks atraktiivsemaks ja meeldivamaks**. Euroopa Investeerimispangal on pikk suhe Firenzega, kuna ta on andnud sellele Toscana linnale aastakümnete jooksul palju laene. Hiljuti vastas pank kliimamuutusele, julgustades igat tüüpi laenusaajaid mõtlema, mida kliimakriis nende jaoks tähendab.

Firenze ja linnade kohanemine kliimaga

Linnad peavad kindalt vastu astuma sageli katastroofilistele kliimamuutuse mõjudele, sest need puudutavad neid juba praegu – ja tõenäoliselt ka tulevastel kümnenditel, isegi kõige soodsama stsenaariumi kohaselt. **See kliimamuutustega kohanemine on linnades oluline tingituna üleujutuste või äärmuslike kuumalainete majanduslikest ja sotsiaalsetest tagajärgedest elanikele, kes ei ole nendeks valmis**.

Järgnevalt on kirjeldatud, kuidas Euroopa Investeerimispank tegi Firenzega koostööd 2019. lõpule viidud nõustamisprojektis, et määrata kindlaks selle linna kliimastrateegia ja viia ellu kliimale vastupidavuse projekte, mida EIP võiks rahastada.

Võtsime **Euroopa investeerimisnõustamise keskuse** kaudu, mis on panga ja Euroopa Komisjoni vaheline partnerlus, tööle konsultandi, kes töötas Firenze linnavalitsusega, et täiustada kavandatud üleujutuskaitseskeemi, nii et selles võetaks arvesse ka täiendavaid kliimamuutuse riske. Uuringu eesmärk oli uue **rohe-sinitaristu** loomine Ema jõele, kasutades laias valikus meetmeid alates vähema kuumuse saareefektidest kuni parema veekvaliteedi ja suurema elurikkuseni. Lühidalt arendati uuringus välja kava, kuidas parandada väljaspool kesklinna Ema jõe ümbruse ala võimet absorbeerida vett veetaseme tõusu ajal. See muudaks üleujutused kesklinnas vähem kahjustavaks.

Uuringu abil kooskõlastas Firenze oma tegevust kahe oma linna piiril asuva väiksema omavalitsusega ning töötas välja projekti, mis kasutab Ema jõe kaldapealseid ümbritsevat parki **looduspõhise lahendusena** probleemile. **Selle asemel et ehitada tulvavee kogumiseks betoonreservuaarid, rajati künkad ja orud parki, mis suudab tulvavett vastu võtta, ja kui üleujutust ei ole, siis toimida vaba aja veetmise kohana, kus on ka jalgrattateed**.

LINNADE KOHANEMINE KLIIMAMUUTUSTEGA

> **Firenze arendas välja projekti, mis kasutab Ema jõe kaldapealseid ümbritsevat parki looduspõhise lahendusena probleemile.**

Adapteerumine Ateenas

Ateena on hea näide linnast, mis on tõesti võtnud adapteerumise oma vastupidavusstrateegia keskseks teemaks.

Ateena linnastruktuur koosneb tihedalt paiknevatest ehitistest, mis katavad 80% linna pindalast. Nii palju asfalti ja betooni hoiab endas kuumust pikkade kuumalainete ajal, mis linna üha sagedamini tabavad. Need kesklinnas asuvad **kuumasaared** võivad olla rohkem kui 10 °C võrra soojemad kui äärelinnad. Kuid asfalt ja betoon ei ole vastutavad ainult siis, kui ilm on kuum. Need takistavad ka paduvihmade ajal vee imbumist pinnasesse. Selle tagajärjeks on sagedased kohalikud äkktulvad.

Linn asus neid kliimamuutustest tingitud probleeme lahendama. Ateena osaleb reas innovaatilistes kliimamuutusega kohanemise projektides, mida rahastatakse **looduskapitali rahastamisvahendist**. See on Euroopa Investeerimispanga ja Euroopa Komisjoni koostöös käivitatud programm, mis keskendub loodushoiule, elurikkusele ja kliimamuutusega kohanemisele looduspõhiste lahendustega. Projekt hõlmab ka **Euroopa investeerimisnõustamise keskuse** nõustamistööd, mis viidi 2019. aastal lõpule.

Ateena looduskapitali rahastamisvahendi projekt peaks eeldatavasti looma vähemalt 25% rohkem haljasalasid ja võtma mitmesuguseid kliimamuutusega kohanemise meetmeid, mis näevad ette ka lindude pesakaste ja puid. Rohealad on väga olulised elurikkuse jaoks, sest need võimaldavad liikide ja õhumasside liikumist.

Need on ühtlasi linna elanike jaoks väga meeldivad.

MIDA ON KUULDA PROJEKTIDEST?

ROHELINE LÕIM

Euroopa Investeerimispank teeb asjad ära. Milliste kliima- ja keskkonna-projektidega meie eksperdid lähitulevikus eeldatavasti töötavad?

Transpordisektoris on käimas põhjalikud muutused, sest tuleb tegeleda nii süsinikuheitme vähendamise kui ka digiülemineku väljakutsetega. Samal ajal tegeleme põhitaristu juba kümnendipikkuse alainvesteerimise probleemiga. Euroopa Investeerimispanga roll ja võimalused selles sektoris on seega mõne järgmise aasta jooksul veelgi olulisemad ning pangal on hea võimalus täita transpordi ümberkujundamisel pöördelist osa. Toetame intensiivsemalt puhtamat ja ohutumat transporti ning see hõlmab uusi tooteid ja kliente. Samal ajal on endiselt prioriteetne toetada põhilist transporditaristut, mida on vaja uue rohelise majanduse toimimiseks. Eelolevad aastad on kriitilise tähtsusega ja keerulised ning me võime eeldada, et EIP mängib keskset rolli.

Gavin Dunnett, direktor, liikuvus, EIP projektide osakond

Loodame rahastada rohkem projekte, mis on seotud kliimamuutustega kohanemisega. See täiendab Euroopa Investeerimispanga häid tulemusi taastuvenergiaprojektides Aafrikas, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonnas ning Ladina-Ameerikas. Arenguriigid muutuvad teadlikumaks kliimamuutuste katastroofilistest tagajärgedest oma rahva ja majanduse jaoks ning me näeme suuremat nõudlust projektide järele, mis tagavad vastupanuvõime – parema veekasutuse, äärmuslikele ilmaoludele vastupidava taristu, põllukultuuride kohandamise, taasmetsastamise, majanduse mitmekesistamise jne. Järgmine väljakutse nende piirkondade jaoks on lõimida energiatõhususe kaalutlused ja ringmajanduslahendused oma linnaarengu- ja industrialiseerimiskavadesse.

Maria Shaw-Barragan, direktor, üleilmsed partnerid, EIP tehingute osakond

Ma ei jõua küllalt rõhutada kliimamuutustega kohanemise tähtsust. Hea näide on kaitse üleujutuste eest. Paljud panga laenusaajad elavad rannikupiirkondades ja on kliimamuutuste mõjude suhtes eriti haavatavad. Kohanemine tähendab ka veevarude jälgimist. 2025. aastaks peab 800 miljonit inimest tulema toime veenappusega. Me uurime alati seda, kuidas veevarude kättesaadavus aja jooksul muutub ning kohandame olukorda allikaid mitmekesistades. Vesi on vajalik, et säilitada elu ja majandusareng. Veevarude ammendumine avaldab mõju kõigele, mitte üksnes kraanist tulevale veele. Ilma veeta aeglustub tööstus- ja põllumajandustootmise ning äritegevuse kasv ja tekivad sotsiaalsed pinged. Veele ja selle varudele tulevikus peavad mõtlema kõik ühiskonnaliikmed – mitte ainult veesektori töötajad.

Karine Measson, osakonna juhataja, veemajandus, EIP projektijuhtimise osakond

Linnad koostavad aina enam oma kliimastrateegiaid, kuna nad mõistavad oma haavatavust kliima suhtes, ning saavad seega taotleda rohkem rahastust kliimale suunatud projektide jaoks. Samal ajal näeme innovatsiooni uut liiki projektide (näiteks looduspõhiste lahenduste lõimimine linnainvesteeringutesse), uute ärimudelite (näiteks äriühingud, mis pakuvad ringmajanduse teenuseid) ja vahendajate näol, kes on rohkem huvitatud struktureeritud rahastamisvahenditest kliimameetmete jaoks. Rohelises kokkuleppes pannakse suurt rõhku renoveerimisele – linnakontekstis võime oodata suuremat rõhuasetust hoonete, näiteks sotsiaalmajade ja taskukohaste eluasemete renoveerimisele. Tekkimas on ka ringmajanduse ja ringmajandust toetavaid linnade algatusi ning meie arvates võib see suurendada ringlussevõttu, mahajäetud tööstusalade taastamist ja keskkonnasäästlikke hooneid, mis võivad edendada kliimameetmeid ja keskkonna jätkusuutlikkust. Väljaspool ELi näeme samuti linnade ja linnavõrgustike jõupingutusi, mida tehakse eesmärgiga keskenduda kliimameetmete kavandamisele. Lisaks loodame näha kasvu investeeringutes, mis edendavad linnade kliimameetmeid jätkusuutliku liikuvuse, linnade vastupanuvõime meetmete (näiteks üleujutustõrje ja põuakindluse tagamine) või energiatõhusate hoonete kaudu.

Gerry Muscat, osakonna juhataja, linnaareng, EIP projektijuhtimise osakond

Kliimamuutused ilmnevad peamiselt väiksema või suurema sademehulgana võrreldes tavapäraste sesoonsete muutustega, seega on veesektor üks enim mõjutatud sektoreid. Selles sektoris on kliimamuutusi alati arvesse võetud, aga hüdroloogiline andmekogum on praegu muutumas ning kätkeb pikemaid kuivaperioode ja suuremaid üleujutusi. Juba leidub ka nutikamaid lahendusi, näiteks maa loovutamine, et teha jõgedele ruumi üleujutuste tipptaseme ohjeldamiseks, või reovee töötlemine taaskasutuseks niisutamisel. Jätkuva linnastumise ja survega meie keskkonnasüsteemidele saab veega kindlustatuse tagada ainult ennetades muutusi selles, mis juba ongi selle sektori peamine kujundaja – see on kliima.

Thomas van Gilst, osakonna juhataja, veega kindlustatus ja veesektori vastupanuvõime, EIP projektijuhtimise osakond

Ettevõtete puhul Hispaanias näeme veel teatavat potentsiaali peaaegu nullenergia-hoonete jaoks ja kinnisvarafondide energiatõhususega seotud renoveerimise investeeringuteks. Samuti täheldame mõningast potentsiaali fotogalvaanikaseadmestike rahastamises, et ettevõtted saaksid neid paigaldada iseenda elektritarbimiseks (milleks ajendab hiljutine muudatus Hispaania õiguses). Võiksime näha rohkem bussiettevõtjate või teiste sõidukioperaatori-ettevõtjate investeeringuid keskkonnahoidlikesse sõidukiparkidesse. Nende ettevõtete (peamiselt keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjad) jaoks ette nähtud rahastamisvahend koosneb eelkõige kõrgema nõudeõiguse järguga laenudest.

Martin Arnold, üksuse juhataja, Ibeeria ettevõtted, EIP tehingute osakond

Pangal on Egiptuses ulatuslik projektiportfell sektorites, mis on seotud kliimamuutuste leevendamisega (veetöötlus, keskkonnamõjude vähendamine ja transport). Eeloleval aastal suurendab ja laiendab pank oma tegevust neis sektorites, eelkõige transpordis. Selles riigis on suur saaste ja seal süveneb kiirelt demograafiline surve – Egiptuse elanike arv kasvab 2020. aastal 100 miljonini ja peaks sajandi lõpuks ületama 200 miljonit. Riigiasutused suurendavad meetmeid, et pakkuda usaldusväärseid ja kestlikke teenuseid, mis on tõhusad ja süsinikuvabad. Panga tehniline ja finantstugi on neis piirkondades tõeliselt hinnatud.

Alfredo Abad, EIP Kairo kontori juhataja

VÄLJA KIRJUTATUD KLIIMAMEETMED

Heade tervishoiuideede puhul on sageli raske leida raha, et minna varajase etapi teadusuuringutest kaugemale. EIP investeeringud lahendavad selle probleemi.

Kliimamuutused võivad süvendada probleeme, mida kohtavad vabaühendused ja teadlased, kui nad püüavad leida ravi levinumatele haigustele. Võtame näiteks malaaria. Soojem temperatuur suurendab sääskede populatsiooni, seega investeerivad biotehnoloogiaettevõtted uutesse vahenditesse, et ennetada ja ravida Aafrikas malaariat.

Aafrikas sureb iga päev ligikaudu 700 last malaariasse, mis on üks kõige sagedamini surmaga lõppevaid nakkushaigusi sellel mandril. Malaariaalast teadus- ja arendustegevust pärsib 1,8–2,7 miljardi euro suurune puudujääk rahastamisel, mida on vaja peamiselt toodete ulatuslikuma tootmise jaoks. Seda puudujääki süvendab kasvav resistentsus voodivõrkudel kasutatavate putukamürkide ja kõige tõhusamate ravimite suhtes.

„Väga suur kuumus on otseselt seotud mitmete haigustega, sealhulgas südame- ja veresoonkonna ning hingamisteede haiguste ja astmaga," ütleb EIP bioteaduste osakonna juhataja Felicitas Riedl. „Temperatuuri tõus on kliimamuutuste tagajärg ja mõju ühiskonna tervisele suureneb. Kliimamuutused mõjutavad konkreetselt tervise sotsiaalseid ja keskkonnaga seotud mõjureid – puhas õhk, ohutu joogivesi, piisav toit ja turvaline peavari. Meie projektid püüavad vähendada kliimamuutuste mõju."

On mitmeid paljutõotavaid projekte biotehnoloogia- ja ravimitööstusettevõtetelt, mis uurivad vaktsiine ja muid bioloogilisi lähenemisviise malaaria ennetamiseks. Nendel varajase järgu projektidel on sageli raskusi rahastuse leidmisega. Samas on need projektid saanud toetust ELi malaaria vastu võitlemise fondist, mis on 240 miljoni euro suurune investeerimisvahend, milles osalevad Euroopa Liit, rahvusvahelised organisatsioonid, ettevõtted ja kodanikuühiskond. Fondi asutas 2014. aastal üleilmne organisatsioon KENUPi sihtasutus, mis edendab innovatsiooni Euroopas.

Euroopa Investeerimispank otsustas 2019. aastal investeerida ELi malaaria vastu võitlemise fondi 111 miljonit eurot. „Soovime täita turul valitseva lünga ja kiirendada uusi lahendusi, mida on hädasti vaja selleks, et võidelda malaariaga ja kaitsta üleilmselt rahvatervist," kinnitab EIP tervishoiuekspert Anna Lynch.

Pank toetab ka ülemaailmset vaktsineerimise ja immuniseerimise liitu GAVI, mis töötab selle nimel, et suurendada vaestes riikides immuniseerimist 17 nakkushaiguse vastu. Igal aastal jääb miljoneid lapsi ilma tavavaktsiinidest, mis muudab nad haiguste suhtes haavatavaks. GAVI on vaktsineerinud rohkem kui 760 miljonit last alates selle liidu asutamisest 20 aastat tagasi. Selle organisatsiooni eesmärk on vähendada kliimamuutuste tervisemõju, suurendades enim ohustatud kogukondade vastupanuvõimet. GAVI soovib vaktsineerida aastatel 2021–2025 veel 300 miljonit last maailma vaeseimates riikides, päästes üle seitsme miljoni elu.

Vaktsineerimisprogrammid põrkuvad vaestes riikides mitmete probleemidega, näiteks immuniseerimata inimeste kindlakstegemine, vaktsiinide hoidmine transpordi ajal õigel temperatuuril ja vaktsineerimisel kasutavatele tervishoiutöötajatele nõuetekohase väljaõppe tagamine. Kõik riigid, mida GAVI toetab, tasuvad vaktsiinide eest osaliselt, olenevalt nende sissetulekust elaniku kohta. Euroopa Investeerimispank toetab GAVI vaktsineerimisprogrammi 200 miljoni dollari suuruse tagatisrahastuga.

Haiglate tööshoidmine

Mis on kliimamuutustel pistmist haiglatega? Rohkem kui arvata võiks. Ühest küljest ravivad haiglad patsiente, kellel on kliimamuutuste põhjustatud haigused. Samas aga põhjustavad haiglad ise kliimamuutusi.

Kliimakriis mõjutab rahvatervist, samuti seda, kuidas tagame ravi. Haiglad peavad toime tulema teenuste katkestuste ja ajutiste evakueerimistega, mida põhjustavad kuumalained, metsatulekahjud, põuad ja üleujutused. Kogu maailmas peavad arstid ja õed oskama ennetada ja ravida uusi haigusi.

Enamik tervishoiuasutusi ei ole kliimasõbralikud. Haiglad tekitavad suurtes kogustes meditsiinijäätmeid ning kasutavad palju energiat ventilatsiooniks, kütteks, jahutuseks, valgustuseks ja seadmete tööshoidmiseks. Mõned haiglad astuvad samme, et vähendada oma kliimajalajälge.

> **„Iga kahe minuti tagant sureb üks laps malaariasse. Seda olukorda tuleb kindlasti muuta.“**
>
> **Anna Lynch,**
> **EIP tervishoiuekspert**

Horvaatias Rijekas asuva suurhaigla kliinikud paiknevad hajali 60 vanas hoones kolmes asukohas üle linna, põhjustades tarbetuid kiirabiautosõite tiheda liiklusega teedel. Haigla teenindab Rijeka ümbruskonna 600 000 elanikku ja sadu tuhandeid puhkajaid.

2019. aastal alustati haigla uue ja moodsa hoone rajamist, kuhu koondatakse kõik ravivaldkonnad ühte kohta. Projekti raames renoveeritakse ja ehitatakse tänapäevased teenindusrajatised, sealhulgas soojusenergiaplokk, köök ja parkimisalad. Uus hoone peaks vähendama elektritarbimist 40%, gaasikulu 50% ja säästma vett 30%. Enam ei pea sõidutama vastsündinuid haigla eri osakondade vahel, mis asuvad üksteisest üheksa kilomeetri kaugusel. Selle asemel viiakse nad mugavalt ühest ruumist teise. Haigla sai 2019. aastal 50 miljoni euro suuruse EIP laenu ja kasutas Euroopa investeerimisnõustamise keskuse nõustamist.

Terviklik lähenemine investeerimisele

Kui soovime parandada oma tervist, siis mõtleme tavaliselt tasakaalustatud toitumisele ja uutele ravimitele. Meid ümbritseva maailma kvaliteet ei pruugi esmalt pähegi tulla. Prantsusmaa investeerimisfond Eiffel Essentiel abistab ettevõtteid taastuvenergia, kestliku põllumajanduse – ja tervishoiu vallas.

Fond pakub kuni 15aastase tähtajaga pikaajalist kasvukapitali innovatiivsetele ettevõtetele. Eiffel Investment Groupi tegevdirektor Fabrice Dumonteil kinnitab, et innovatiivsed ettevõtted, mis viivad ellu ambitsioonikaid tööstusinvesteeringuprojekte, vajavad kasvamiseks ja arenemiseks aega. Fond kavatseb toetada 20 ettevõtet. Esimesed potentsiaalsed investeeringud hõlmavad **põllumajanduslikku toidutootmisettevõtet, mis spetsialiseerub teatavate haiguste ravile**.

Eiffel Essentiel kogub esimeses investeerimisvoorus 200–250 miljonit eurot, aga fondi sihtmaht on 400 miljonit eurot. Euroopa Investeerimispank eraldab sellele Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi alusel 80 miljonit eurot.

ISU KLIIMAMEETMETE JÄRELE

Restoranid ja põllumajandusettevõtted usuvad, et tehisintellekt ja investeerimisfondid võivad aidata neil muuta maailma säästvamaks.

On palju viise, kuidas saame muuta toidu kasvatamist või valmistamist nii, et parandada kliimat. Sellised muutused võivad nõuda näiteks kõrgetasemelise tehisintellektitehnoloogia kasutamist šikis restoraniköögis. Teinekord kätkevad need aga lihtsalt väikeste kohvifarmide uudset töökorraldust Amazonase jõe äärsetes metsades.

Hea näide selle kohta, kuidas tehnoloogia abil võidelda kliimamuutustega, on **Winnow Vision**. See on seade, mis kasutab masinnägemist ja tehisintellekti, et teha kindlaks äravisatav toit, ning koostab seejärel ülevaate, mida restoranid saavad kasutada jäätmete vähendamiseks.

Winnow-süsteem pildistab toitu, mille restoranid ära viskavad. Masin õpib nende piltide abil inimesest paremini ära tundma, millised toidud ära visatakse.

„Tööstuslikes köökides läheb 20–25% toiduainetest prügisse,“ ütleb üks Winnow asutajatest Kevin Duffy. „Winnow tehisintellekt muudab toidujäätmete jälgimise niivõrd lihtsaks ja täpseks, et see peaks saama standardiks igas tööstuslikus köögis.“

Samas pole köögid ainus koht, kus toitu ära visatakse. Ligikaudu **kolmandik maailma toidust läheb raisku**. ÜRO andmetel võrduvad selle raiskuläinud toidu tootmiseks kasutatavad ressursid 3,3 miljardi tonni süsinikdioksiidi heitmega.

Winnow esimene toidujäätmete jälgimise seade oli käsitsi kasutatav töövahend Waste Monitor. Selle seadmega tehtud igapäevased ülevaated võivad aidata köökidel teha nutikamaid otsuseid, säästes kuni pool toidust, mis läheks muidu raisku. Ettevõte, mille teadusuuringuüksused asuvad Rumeenias Cluji linnas, kinnitab, et tema teise põlvkonna toode Winnow Vision ühendab masinnägemise ja tehisintellekti, et ära hoida veelgi rohkem jäätmeid. Aja jooksul muutub Winnow Vision nutikamaks ja saavutab lõpuks täisautomaatsuse, andes köökidele ülitäpseid andmeid ilma töötajate sekkumiseta.

„See on masinõppe tehnoloogia,“ kinnitab Euroopa Investeerimispanga ökonomist Maria Lundqvist. „Mida rohkem seda kasutada, seda tõhusamaks see muutub.“

Oma töötajate arvu suurendamiseks ja tehnoloogia edasiarendamiseks sõlmis Winnow möödunud aastal Euroopa Investeerimispangaga 7,5 miljoni euro suuruse laenulepingu.

TEHISINTELLEKT KÖÖGIS

> **See on masinõppe tehnoloogia. Mida rohkem seda kasutada, seda tõhusamaks see muutub.**

Maria Lundqvist, EIP ökonomist

Investeeringud maa kaitseks

Toidul võib olla suur kliimamõju. Samuti võib olla suur mõju sellel, kuidas me kohtleme maad, millel toitu toodetakse.

Suured alad Amazonase metsadest on põllumaana kasutamiseks hävitatud ja maha raiutud. Peruu püüab seda suundumust muuta hariduse ja investeeringute kaudu. Eesmärk on taastada riigis 3,2 miljonit hektarit kahjustatud maad.

ÜRO kinnitusel on ligikaudu **30% maast üle maailma** kahjustunud ning igal aastal kahjustub ligikaudu 12 miljonit hektarit tootmismaad – see on peaaegu Kreeka suurune maa-ala. Selle põhjuseks on asjaolu, et inimesed kasutavad maad, ent ei investeeri piisavalt selle kaitsesse.

Üks positiivsete muutuste näide Peruus on põhjapoolne provints Uctubamba, kus sajad kohvikasvatajad on ühinenud, et saada laene ja erialast nõustamist, mis aitab neil kahjustunud maad taastada ja muuta see viljakamaks. Üks ühistu selles piirkonnas leidis uue võimaluse istutada puid, et varjata kohvitaimi, reguleerides seega istanduste temperatuuri ja suurendades saagikust, aidates samal ajal säästa maad.

Põllumajandustootjad saavad abi Kanada ettevõttelt **Ecotierra**, mis koostab agrometsandusprojekte kogu maailmas. Euroopa Investeerimispank abistas Ecotierrat, investeerides maaparandusfondi **Land Degradation Neutrality Fund**. See on ÜRO loodud investeerimisvahend, mida haldab Prantsusmaa investeerimisfond Mirova, et päästa kahjustatud maad kogu maailmas.

Euroopa Investeerimispank otsustas 2019. aastal investeerida sellesse fondi kuni 45 miljonit dollarit ja Luksemburgi valitsus eraldas 5 miljonit eurot. Fond on juba saanud kokku pool oma 300 miljoni dollari suurusest sihtmahust.

Euroopa Investeerimispanga keskkonna- ja kliimarahastamispoliitika juht Martin Berg kinnitab, et EIP ja Luksemburgi investeeringutel oli suur roll selles, et muuta fond edukaks ja meelitada ligi erasektori investoreid. „See tegi selle fondi riskikartlike investorite jaoks palju atraktiivsemaks," ütleb ta.

HEAD BAKTERID JA HEA VENIVUSEGA *MOZZARELLA*

Põllumajandussektor on silmitsi suure nõudlusega suurema tootmismahu järele. Kuidas seda teha – ja kaitsta ka keskkonda?

Ilma põllukultuuride kaitseta, sealhulgas pestitsiidideta, kaotaksime rohkem kui poole maailma põllukultuuridest putukatele, haigustele ja umbrohule. ELi direktiiv, mis käsitleb pestitsiidide jätkusuutlikku kasutamist, edendab integreeritud kahjuritõrjet ja soodustab alternatiivseid kahjuritõrjemeetodeid, et minimeerida sünteetiliste pestitsiidide ja väetiste kasutamist, mida on vaja põllumajanduse tootlikkuse säilitamiseks.

Seega otsivad põllumajandustootjad alati tavapärastele pestitsiididele tõhusaid alternatiive. **CHR Hansen** on välja töötanud biokahjuritõrje ja biostimuleerivad lahused, mis edendavad taimede loomulikke kaitsemehhanisme, tugevdades juuresüsteemi ja võimaldades kultuuridel toime tulla välistest teguritest, nagu põud ja kahjurid, tingitud stressiga. Taani ettevõtte välja töötatud toodetega töötlemine võib suurendada saagikust kuni 10%. „Me kasutame kemikaalide asemel häid baktereid," ütleb Hanseni meediasuhete juht Camilla Lercke. „Selle tulemusena väheneb põllumajandusliku ökosüsteemi keemiline jalajälg pinnases ja põhjavees."

Põllukultuuride biokaitselahendusi on arendatud viimase viie aasta jooksul. Neil on potentsiaali põllumajandust radikaalselt muuta, vähendades vajadust kemikaalide järele. Need võivad kärpida ka toidujäätmete teket, mis omakorda vähendab põllumajandusliku tootmise tekitatud kasvuhoonegaaside heidet. Näiteks lisab CHR Hansen kultuuridele nii-öelda häid baktereid, mis hoiavad piimatooteid kauem värskena. See võib vähendada jogurti raiskuminekut 30%. Ka 70% kõigist salatitest läheb raisku; ettevõtte leitud bakter pikendab salati säilivusaega viie päeva võrra.

CHR Hansen on välja töötanud biolahendusi suhkruroo, maisi ja sojaubade jaoks, aga ka veini- ja õlletööstusele. Ettevõte toodab ka söödalisandeid, milles kasutatakse häid baktereid või probiootikume, et parandada loomade tervist. „Nii nagu jogurt, aitab see parandada soolestiku tervist," ütleb Lercke. „Loomadele antavad probiootikumid tagavad parema loomuliku talitluse, vähendades vajadust antibiootikumide järele."

Innovatsioon suure nõudluse rahuldamiseks

Põllumajanduses valitseb tohutu surve toota rohkem – ja tervislikumat – toitu, vähendades samal ajal ka oma keskkonnamõju. Maailma elanike arv peaks 2050. aastaks ulatuma 9,8 miljardini ning selleks et rahuldada tulevasi vajadusi, peab toidutootmine suurenema vähemalt 30%. Tuleb saavutada raskesti leitav tasakaal maailma viimaste loodusvarade säilitamise ning piisava kvaliteediga ja taskukohase toidu kättesaadavaks tegemise vahel.

Põllumajandus kasutab selle **nõudluse rahuldamiseks innovatsiooni.** Edusammud sordiaretuses, sünteetilised väetised ja pestitsiidid tagasid raamistiku stabiilseks ja usaldusväärseks toidutootmiseks.

PÕLLUMAJANDUS JA KLIIMA

> **„Põllumajandustootjad muutuvad väga digiteerituks."**
>
> **Antoine Pajot,** EIP põllumajandus- ja maaeluarenguinsener

Nüüd püüab põllumajandussektor osad või kõik need vahendid asendada, luues koostoime olemasolevate looduslike süsteemidega ning biopõhiste kahjuritõrjevahendite ja taimetervise parandajatega.

Põllumajandusteadlased loovad ka digiplatvorme, mis pakuvad põllumajandustootjatele parimaid sööda, väetiste ja seadmete hindu, muutes põllumajandusettevõtte heitkogused puhtaks biogaasiks või tootes rohuga söödetud lehmade piimast *mozzarellat*. EIP andis 2019. aastal CHR Hanseni teadus- ja arendustegevuse toetuseks 120 miljoni euro suuruse laenu. Kogu selle innovatsiooni keskel teevad ettevõtted kõvasti tööd ka selleks, et panna uute riskikapitalifirmade äri käima.

Digiühistu

Vanasti müüsid Prantsusmaal ja suuremas osas Lääne-Euroopast põllumajandustootjad oma toodangut kohalikule ühistule, mis müüs neile omakorda kõiki põllumajandusmaterjale, mida nad vajasid, nagu väetised, seemned ja pestitsiidid. Müügiesindajad võtsid vastu põllumajandustootjate tellimusi ning kaubad tarniti lähimasse viljasalve, mille juures asusid sageli ka jaotuslaod. Need kokkuostupunktid olid kohaliku põllumajanduskogukonna keskus.

Aastate jooksul ühistud ühinesid ja muutusid suuremaks. Lõpuks kaotasid nad oma kiiruse, tõhususe ja põllumajandustootjate vajadustele vastamise võime. Uus põllumajandustootjate põlvkond, kes on digiteadlikum ja ühistuvaimule vähem lojaalne, otsib alternatiive – ja selleks alternatiiviks on sageli digitaalne müügikoht.

„Põllumajandustootjad muutuvad väga digiteerituks," kinnitab EIP põllumajandus- ja maaeluarenguinsener Antoine Pajot. „Tänapäeval on neil nutitelefon ja nad tahavad juurdepääsu hetkehindadele. Nad soovivad osta parima hinnaga parimal hetkel."

Üks Prantsusmaa suuremaid ühistuid **InVivo Group** vastab põllumajandustootjate vajadustele enda loodud digiplatvormiga, mis võimaldab neil veebis tooteid ja materjale osta ning lihtsasti hindu võrrelda. Platvormile pääseb ligi enamik Invivo ühistu liikmeid. See kaitseb ühistu turuosa suurte tehnoloogiaettevõtete nagu Alibaba ja Amazon eest, mis söövad end tasapisi sisse põllumajanduse tarneturule muudes maailma osades, ning idufirmade digiplatvormide nagu Agrileader või Agriconomie eest, mis juba kõigutavad ühistute domineerivat positsiooni.

Euroopa Investeerimispank eraldab 37,5 miljonit eurot, et rahastada Invivo 75 miljoni euro suurust projekti digiplatvormi **Aladin.farm** ja põllumajandusettevõtete juhtimise tarkvara loomiseks. Laenu muudab võimalikuks Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi garantii. Aladini eelis on see, et tal on juba olemas jaotusvõrk koos ladudega, mis asuvad 10 kilomeetri raadiuses kõigist ühistu põllumajandusette-

> **„Iga põllumajandustootja peab pidevalt mõtlema sellele, kuidas säilitada või suurendada oma tulu mitmekesistamise kaudu.“**
>
> **Sebastien Collot,** EIP biomajandusspetsialist

võtetest. Kui lisada sellele tema head suhted põllumajandustootjatega ning pakutav nõustamine, siis suudab Aladin teha ühistu liikmetele nende vajadustele vastavaid pakkumisi. Invivo strateegia on Pajot' sõnul „olla põllumajandustootjate saatjaks digiüleminekul, säilitades samal ajal nende turuosa ja pakkudes välja uusi digiteenuseid, nagu blogid või nõustamine.“

Invivo digitaalne tütarettevõtja SMAG pakub pilvepõhist tarkvara Agreo ja Atland. See tarkvara aitab põllumajandustootjatel jälgida andmeid põllukultuuride kasvatamise, kariloomade toitmise ja veinitootmise kohta, et järgida regulatiivseid ja keskkonnanorme. SMAGi projekt edendab tarkvara IT-liikuvust ning võimaldab andmekaevet ja -kasutust, et aidata põllumajandustootjatel teha teadlikumaid otsuseid.

Invivo projektid on osa kolmandast rohelisest revolutsioonist ning kasutavad uusimat tehnoloogiat nagu tehisintellekt, robootika, plokiahel ja kõrgjõudlusega andmetöötlus, et kujundada ümber põllumajandust ning suurendada radikaalselt selle tõhusust ja säästvust. Revolutsioon on eriti oluline Euroopa põllumajandussektori jaoks, mis on üks maailma juhtivaid toidutootjaid ja suur tööandja.

Heitkoguste vähendamine, tulu kasvatamine

Euroopa põllumajandustootjaid pitsitab tugev rahvusvaheline konkurents tooraine hankimisel. Nad peavad kohanema kliimamuutustega ja Euroopas ka väiksemate otsetoetustega. Selle kompenseerimiseks suurendavad nad oma tulu uute, suurema marginaaliga toodetega või kõrvaltegevusega, mis ei ole üldse toidutootmisega seotud.

„Iga põllumajandustootja peab pidevalt mõtlema sellele, kuidas säilitada ja/või suurendada oma tulu mitmekesistamise kaudu,“ ütleb EIP biomajandusspetsialist Sebastien Collot. „Praeguselt tooraine tootmisel põhinevalt mudelilt tuleb üle minna jätkusuutlikumale mudelile.“

Biogaas on üks alternatiivseid tuluallikaid. Biogaasijaamad kasutavad orgaanilisi jäätmeid, nagu sõnnik, taimed ja toiduainete kõrvalsaadused või isegi reovesi, ning muudavad need bioväetiseks ja biometaaniks, et toota puhast energiat. Biometaani saab edastada elektrivõrku või kasutada põllumajandusettevõttes, et toota elektrit või kütet puu- ja aedviljade kasvuhoonetele. Biogaasijaamad aitavad vähendada süsinikuheidet ja suurendada energiajulgeolekut, toetavad põllumajandustulu, edendavad regionaal- ja maaelu arengut ning aitavad luua töökohti. Need aitavad ka põllumajandusettevõtetel kompenseerida oma heidet. Euroopas moodustab põllumajandus 9,58% kasvuhoonegaaside koguheitmest, mis on seotud inimtegevusega.

Samas on biogaasijaamad kallid. Nõutav investeering võib ulatuda 2–10 miljoni euroni ning enamik jaamu kuulub mitut põllumajandustootjat ühendavatele aktsiaseltsidele. Investeeringu suurusjärk ja liik muudavad selle põllumajandustootjate jaoks eriti riskantseks. **„Jutt on investeeringust, mis on peaaegu sama mis põllumajandusettevõtte väärtus või isegi suurem,“ ütleb Collot**. Biogaasijaamad peavad olema ka pideva järelevalve all ja nendega kaasneb operatsioonirisk. „Biogaasiprojektid nõuavad bioloogilise ja keemilise protsessi ööpäevaringset lähedast jälgimist.“

Et aidata põllumajandustootjatel hakata kasutama biogaasi või muid kliimaalgatusi, näiteks paigaldada päikesepaneele, investeerib Euroopa Investeerimispank kahte laenurahastusse, mida pakub Prantsusmaa pank Crédit Agricole. Need on 75 miljoni euro suurune programm, mis on mõeldud alla 41aastastele põllumajandusettevõtjatele, ning 200 miljoni euro suurune programm, mille eesmärk on toetada kliima- ja biomajandusprojekte.

Hea venivusega *mozzarella*

Iirimaa lehmade karjamaaelu ei ole kunagi olnud nii suure üleilmse tähtsusega.

Iirimaa piimandusühistu **Carbery**, millel on üle 1200 liikme, on Iirimaa suurim naturaalse Cheddari juustu tootja. Arvestades, et üle 60% ettevõtte juustust eksporditakse Ühendkuningriiki, sundis Brexiti mõju Carberyt oma positsiooni üle vaatama. Ettevõte otsustas oma juustuvalikut laiendada uue tooteliiniga, hakates tootma küpsetus-*mozzarella*'t pitsa valmistamiseks, ning võttis sihikule Aasia turu. Seda muutust toetab EIP 35 miljoni euro suuruse laenuga, mille leping sõlmiti 2019. aastal.

„*Mozzarella*-turg on üks kõige kiiremini kasvavaid juustuturge maailmas," väidab Carbery grupi finantsjuht Ray O'Connell. „Hindasime pikalt eri variante ja leidsime, et *mozzarella* sobib väga hästi."

Hiinlastele meeldib, kui *mozzarella* on hea venivusega – vähemalt 50 sentimeetrit. Nad peavad isegi võistlusi, kus „seda venitatakse ning võitjad jagavad sotsiaalmeedias sellest pilte," ütleb O'Connell. Carbery *mozzarella*-juustu arendatakse sellist head venivust silmas pidades.

Samuti peetakse silmas säästvust. „Meie põllumajandustootjad on väga keskkonnateadlikud ning on suurel määral keskendunud säästvusele nii ökoloogilisest kui ka rahalisest perspektiivist," kinnitab O'Connell. „Carbery teeb jätkuvalt koostööd oma põllumajandustootjatest liikmetega, et töötada välja parimatele tavadele vastavad meetodid, mis aitaksid süsiniku jalajälge veelgi vähendada."

> **„Meie põllumajandustootjad on väga keskkonnateadlikud."**
>
> **Ray O'Connell,** Carbery grupi finantsjuht

MIDA ON KUULDA SOTSIAALVALDKONNAS?

ROHELINE LÕIM

Kuivõrd majandus muutub roheliseks ja puhtaks, on Euroopa Investeerimispanga eesmärk tagada, et kedagi ei jäetaks kõrvale.

Me toetame piirkondades, kus tuleb astuda suurem samm kui enamikus kohtades, inimesi ja ettevõtteid sihtotstarbelise õiglase ülemineku mehhanismi abil. Euroopa Investeerimispank on usaldusväärne partner, kes aitab meil seda saavutada.

Ursula von der Leyen, Euroopa Komisjoni president

Kliima on inimkonna elu toetav süsteem. Panga kliimameetmed ookeanide, vee ja biomajanduse vallas ning meie elupaikade arendamisel linnades ja piirkondades, on suunatud selle toetava süsteemi säilitamisele ning meie kõigi elukvaliteedi parandamisele. Need on ka elu põhiväärtused. Et muuta linnad säästvamaks, kavatseme toetada keskkonnasäästlike hoonete arendust ning rakendada integreeritud kliimameetmete lähenemisviise Euroopas ja kogu maailmas. Laiema territoriaalse arengu puhul pöörame eritähelepanu piirkondadele, mis on seni olnud töökohtade ja majandustegevuse osas kõige enam sõltuvad fossiilkütustest. Veesektoris eeldan tugevat keskendumist kliimamuutustega kohanemisele, eelkõige arvestades suuremat veenappust, samuti rannikualade kaitsele. Ka põllumajandussektoris näeme suurt potentsiaali toetuse laiendamiseks keskkonnasäästlikkusele ja kliimameetmete investeeringutele. See on eriti oluline krediidiliinide puhul, mida pakutakse meie finantsvahendajate kaudu väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate, sealhulgas põllumajandustootjate rahastamiseks.

Werner Schmidt, direktor, keskkond ja säästev territoriaalne areng, EIP projektijuhtimise osakond

Meie tähelepanu keskmes on riikide abistamine nende üleminekul vähese süsinikuheitmega majandusele, tagades samal ajal ühtekuuluvuspiirkondade jätkusuutliku majandusarengu. Eeldame, et suudame InvestEU fondi ja õiglase ülemineku fondi abiga pakkuda atraktiivset rahastamist piirkondadele, mida üleminek enim mõjutab, aidates neil toime tulla selle sotsiaalse mõõtmega. Teeme kindlaks kliimavaldkonna parimad ning toetame neid nõustamise ja rahastusega.

Anita Fuerstenberg-Lucius, direktor, Kesk- ja Kagu-Euroopa, EIP tehingute osakond

Oleme tuttavad üleminekupiirkondadega, aidates neil end ümber kujundada. Me suurendame oma jõupingutusi. Õiglase ülemineku puhul on meie roll muuta linnade ja piirkondade koostatud üleminekukavad investeerimiskavadeks. Siinkohal on selge roll Euroopa Investeerimispangal, investeerimisnõustamise keskusel ja meie projektijuhtimise osakonnal, et nõustada piirkondi selles küsimuses, kuidas nad saaksid – lähtudes oma üleminekukavast ja -strateegiast – seda investeeringutega toetada.

Leonard Reinard, osakonna juhataja, piirkondlik areng, EIP projektide osakond

Kavandame vahendatud laenude kaudu sihtotstarbelist toetust mitmele tööstusharule, et tagada neis roheline üleminek ja energiapööre. Kommertspangad töötavad välja tooteid, et toetada selliste ettevõtete investeeringuid sektorites, mida mõjutavad suurel määral roheline üleminek ja energiapööre. Need on näiteks auto-, terase- ja plastitööstus. Samuti näeme kasvavat suundumust digiüleminekule – eelkõige põllumajanduses. Sellel on otsene mõju kliimamuutuste leevendamisele. Otsime võimalusi taastuvenergia ja energiatõhususe vallas, millega võib kaasneda suurem (piisavalt maandatud) riskivõtmine.

Miguel Morgado, direktor, Aadria mere piirkond, EIP tehingute osakond

Üleminek vähese süsinikuheitmega ning kliimamuutustele vastupanuvõimelisele arengule Marokos – samuti teistes Vahemere piirkonna riikides – on väga suur institutsionaalne ja rahaline proovikivi. See nõuab, et üldine reguleeriv süsteem muutuks kliimasõbralikumaks, kaasates finantsvahendeid ja märkimisväärset toetust, et tugevdada tehnilist suutlikkust. Koosõlas Euroopa Komisjoni eesmärkidega tugevdab EIP tehnilisel tasandil dialoogi kohalike omavalitsustega ja koostab tegevuskava, et anda edasi parimaid tavasid ja oskusteavet keskkonnahoidliku rahastamise kohta, mis on Euroopas meie kokkulepetes välja töötatud. Oluline on võimendada meie investeeringuid ELi poliitilise toetusega, et tagada täielik sidusus Euroopa rohelise kokkuleppe rakendamisega väljaspool ELi.

Anna Barone, EIP Maroko kontori juhataja

Viimase viie aasta jooksul kiideti JASPERSi toetusel heaks rohkem kui 180 suurinvesteeringut, mille investeerimiskulu oli kokku 58 miljardit eurot ja kus ELi toetused moodustasid 31 miljardit eurot. Pooled neist investeeringutest edendasid kliimameetmeid, milleks eraldati otse üle 20%. Me jätkame ja süvendame oma tööd, et abistada ELi piirkondi nende kliimaeesmärkide saavutamisel. Pakume nõustamist, mis edendab kavakohaseid ja integreeritud strateegiaid, programme ja projekte, näiteks söetootmise ja õiglase ülemineku piirkondades. Eeldame, et meie töö keskendub veelgi rohkem kohalikule tasandile, et edendada sidusaid ja integreeritud kliima- ja üleminekuprojekte. Selleks et pakkuda inimestele väärtust ja edendada keskkonnahoidlikumat ELi, on väga oluline roll ka sellistel sektoritel nagu haridus, teadusuuringud ja innovatsioon (sealhulgas uuenduslikud lahendused, näiteks ringmajandus ja sotsiaalne innovatsioon). Kohandame oma töömeetodeid, et toetada kõige paremini ELi ja panga kliimaeesmärke kohalikul tasandil.

Eugenia Kazamaki Ottersten, osakonna juhataja, JASPERS, arukas areng, EIP

VARJUPAIK KLIIMA JAOKS

Kui inimene ei saa endale lubada elukohta oma töökoha lähedal, siis tema elukvaliteet kannatab. Samuti kannatab kliima. Tutvustame mitut projekti, mille eesmärk on vähendada vajadust pikamaa-pendelrände järele, mis tekitab suurt süsiniku ja tervisekahjulike saasteainete heidet.

Kodu on inimese põhivajadus, aga paljud eurooplased ei leia korralikku ja taskukohast eluaset. See on ilmselgelt sotsiaalne probleem. Võib olla üllatav, et see aitab kaasa ka globaalsele soojenemisele.

Korralike ja energiatõhusate eluasemete puudus Euroopas on eriti tuntav paljudes linnapiirkondades, kus elab 70% elanikkonnast. See halvendab paljude inimeste elukvaliteeti, sest nad suudavad võimaldada endale eluaset üksnes töökohast kaugel. Lisaks kahjustab see kliimat, kui need inimesed sõidavad pikki vahemaid autoga ja kasutavad rohkem fossiilkütust. Arvestada tuleks ka energiatarbimist linnades. Elu- ja muud hooned, eriti vanad ja soojust läbilaskvad, on ühed suurimad energiatarbijad.

Suured sammud eluaseme- ja energiavaldkonnas

Kui inimesed ei leia sobivat eluaset, siis suureneb sotsiaalne lõhe Euroopa kogukondades. See toob kaasa rahvatervise probleemid, ohutuse vähenemise avalikes kohtades, töötajate puuduse kesksetes asukohtades ja ebatõhusad tööturud. Näiteks Iirimaal on tuhanded inimesed ootejärjekorras, et saada parem eluase. Prantsusmaal on meditsiiniõdedel keeruline leida taskukohast eluaset Pariisi kesklinnas.

Eluaseme- ja energiavaldkonna probleem on tohutu. Ligikaudu pooled kõigist Euroopa eluhoonetest ehitati enne 1970. aastat, mil materjalid, standardid ja tehnoloogia ei võtnud arvesse seda, kui palju energiat tarbitakse. Euroopa Komisjoni hinnangul tuleb Euroopa kliimaeesmärkide täitmiseks muuta 75% elu- ja muudest hoonetest energiatõhusamaks.

„Inimesele eluaseme pakkumine on meie sotsiaalmajade projekti kõige olulisem osa, aga kui seda tehakse energiatõhusalt, siis see on suur boonus," kinnitab Gerry Muscat, kes juhib pangas linnaarenguvaldkonda. „Mitmed eluasemeprojektid, milles me osaleme, aitavad inimesi ja edendavad kliimat."

Isegi nii lihtne asi nagu elektripirnide väljavahetamine võib kaasa tuua suure erinevuse. Austria valgustiettevõte **Zumtobel Group** teeb ulatuslikku uurimistööd tõhusamate valgustite ja nende juhtimise lahenduste vallas, et tagada valgustisüsteemide kasutamine üksnes vajaduse korral. 2019. aasta alguses kiitis Euroopa Investeerimispank heaks teise osa kahest 40 miljoni euro suurusest laenust, et laiendada äriühingu teadusuuringuid, mille eesmärk on ühendada valgustus paremini digiteenustega.

Kasvavad linnad, üüripindade puudus

Rootsis ja Poolas suurendab keskmise suurusega linnade kasv tohutult nõudlust taskukohaste eluasemete järele. Rootsis ehitatakse probleemi lahendamiseks tuhandeid soodsa hinnaga üürikortereid. 2019.

> **„Mitmed eluasemeprojektid, milles me osaleme, aitavad inimesi ja edendavad kliimat.“**
>
> **Gerry Muscat,** EIP linnaarenguvaldkonna juht

aasta septembris kiitis Euroopa Investeerimispank heaks ligikaudu 300 miljoni euro suuruse laenu, et toetada Rootsi üleminekut peaaegu nullenergia kavadele, mis vastavad rangeimatele tõhususe normidele.

Kesk-Poola linnas Poznanis ei kvalifitseeru paljud elanikud linna toetatud taskukohasele eluasemele, sest nende sissetulek on liiga suur, samas ei saa nad osta kodu tavaturul, sest neil on madal krediidireiting. Linn ja kohalik elamuettevõte algatasid nende elanike jaoks projekti, mis hõlmab ka päevakeskust, lasteaeda, mänguväljakut ja parkimiskohti puuetega inimestele. Eesmärk on ehitada uude piirkonda üle 1000 korteri. Euroopa Investeerimispank andis selle projekti jaoks 34 miljoni euro suuruse laenu.

„Meie eesmärk on muuta Poznan atraktiivseks keskuseks, kus igasuguse eelarvega inimesed saavad elada, lihtsasti tööle ja koju liikuda ning kasutada tänapäevaseid ja ökoloogilisi linnateenuseid,“ ütleb linnavolikogu esimees Grzegorz Ganowicz.

Pank sõlmis olemasolevate eluhoonete energiatõhususe suurendamiseks 2019. aastal Poolas ka 19 miljoni euro suuruse tehingu **BNP Paribas Bank Polska**. Poola pank kasutab seda raha, et anda laene põllumajandustootjatele ja koduomanikele päikesepaneelide paigaldamiseks. See laen aitab ka elamuühistutel energiatõhusust suurendada.

Prantsusmaal on eelkõige noortel tööinimestel keeruline leida taskukohast eluaset. Riik lahendab seda probleemi, rajades eluasemeid inimestele, kes ei kvalifitseeru eluasemetoetuseks, aga kellel pole ka piisavalt raha, et lubada endale korralikku eluaset. Pank on Prantsusmaal investeerinud soodsa hinnaga eluasemeprojektidesse kokku 1,3 miljardit eurot, et rajada ligikaudu 27 800 eluaset.

Suur nõudlus uute kodude järele Aafrikas

Nagu ka kõigis muudes valdkondades, kus pank tegutseb, ei piirdu tema sotsiaalmajade ja taskukohase eluaseme pakkumisega seotud töö Euroopaga. EIP projektid aitavad luua paremaid elupaiku ja seega vähendada energiatarbimist ka Aafrikas jakogu maailmas. See on oluline, sest Aafrika linnad on aastaks 2055 koduks veel 765 miljonile inimesele, mis tekitab suure nõudluse soodsa hinnaga eluasemete järele.

Namiibias ja Botswanas toetab Euroopa Investeerimispank ligikaudu 20 miljoni dollariga mitut taskukohast ja keskkonnasäästlikku eluasemeprojekti. Need projektid peaks vähendama vee- ja elektritarbimist 20%.

„Meie lõppeesmärk on pakkuda head elukvaliteeti inimestele, kes on tundnud paljudest asjadest puudust,“ ütleb Cathal Conaty, EIP poolt toetatava fondi **International Housing Solutions II** tegevdirektor. See fond kogub raha eluasemeprojektide jaoks Namiibias ja Botswanas.

SIDUS JA LOOV

Pikaajaline ühtekuuluvusinvesteeringute ajalugu Euroopa vaesemates piirkondades on EIP rolli alustala Euroopa Komisjoni õiglase ülemineku mehhanismis.

Kui näete iga päev vaeva selle nimel, et hoida vana kaugküttesüsteemi töös, siis on raske teha plaane, mis vastavad ka uutele ELi energiapoliitika muudatustele. Seega loodi Lääne-Rumeenia linna Oradea jaoks Euroopa Investeerimispangas eraldi üksus, et edendada linna üleminekut puhtamale energiale. „Puude taga metsa näha on keeruline," ütleb Oradea kohaliku omavalitsusüksuse planeerimisjuht Ioan Maghiar. „Pidime leidma loova lahenduse kõrgemal tasandil."

2019. aastal viis panga projektinõustamise tugiüksus läbi kaheksakuulise uuringu, mida Oradea juba järgib – see avaldab positiivset mõju linna majandus- ja kliimavaldkonnale. Panga soovitatud uute energiaallikate ja tõhususmeetmetega **väheneb** Oradea kaugküttesüsteemi **süsinikdioksiidi heide 2050. aastaks 44%**. Linn suudab kümne aasta jooksul lõpetada ka subsiidiumide maksmise eraõiguslikule küttefirmale. „Sellel on oluline mõju kohalikule eelarvele," ütleb Bukarestis töötav EIP keskkonnavaldkonna vanemekspert Emmanuel Morel.

Projekt on osa EIP pikaajalisest laenuandmiskavast, mis annab Euroopa vaesematele piirkondadele õiglase võimaluse saavutada majandusedu. Aastatel 2014–2019 pakkus ELi pank ühtekuuluvuspiirkondades rahastamist enam kui 100 miljardi euro ulatuses.

Nüüd, mil ELi eesmärk on vähendada aastaks 2050 meie kontinendi süsinikuheidet, on panga ühtekuuluvusinvesteeringute vallas uus ja kiireloomuline element – Euroopa Komisjoni õiglase ülemineku mehhanism, mis on osa Euroopa rohelisest kokkuleppest. **Euroopa Investeerimispank on mehhanismi väga oluline osa. Eesmärk on tagada, et väiksemale heitmele üleminekul ei jääks fossiilkütustest sõltuvad piirkondlikud majandused ja tööstused kõrvale**. „Õiglane üleminek on selle valdkonna laiendamine, milles EIP on väga asjatundlik," kinnitab panga regionaalarengu osakonna juhataja Leonard Reinard. „Iga linna või piirkonna jaoks on üleminek ainulaadne. Tegu ei ole universaalse lahendusega. Iga piirkond peab koostama enda vajadustega kohandatud ja oma asukohast lähtuva üleminekukava ning pank aitab muuta selle konkreetseteks investeerimiskavadeks ja -projektideks."

Projektinõustamise tugiüksuse abil suutsid Oradea ja veel kaks Rumeenia linna muuta oma kaugküttesüsteemid tulevikus puhtamaks ja tõhusamaks. Oradea katsetab juba geotermaalelektri tootmist kahe kilomeetri sügavusel vee all, mis annaks 7% tema kaugküttesüsteemi jaoks vajaminevast energiast. Kaugküttesüsteemiga tagatakse küte ja soe vesi 70%-le linna 200 000 elanikust. „Ilma EIP-ta oleks kulunud palju rohkem aega, et saada aru, mis toimub Euroopa tasandil," kinnitab Maghiar.

Teenus on üha usaldusväärsem ning see aitab Oradeal meelitada linna elanikke ja ettevõtteid. „Selle väljakutse vastu võtnud linn on leidnud linnaplaneerimise püha graali," ütleb EIP üksuse juht Sebastian Hyzyk. „Linn muudab oma ruumi inimeste jaoks atraktiivseks ning just inimesed on need, kes loovad

> **„Selle väljakutse vastu võtnud linn on leidnud linnaplaneerimise püha graali.“**
>
> **Sebastian Hyzyk,** EIP projektinõustamise tugiüksuse juht

tänapäeval teadmisi ja kasvu.“ 2020. aastal alustab üksus oma 70 miljoni euro suuruse ja seitse aastat kestva nõustamisprogrammi osana sarnaste projektidega tööd veel neljas Rumeenia linnas.

Euroopale kasulik

Mineraalide kaevandamise piirkonnas Bulgaaria suuruselt teise linna Plovdivi ümbruses on KCM pikka aega rafineerinud metalle, peamiselt tsinki ja pliid. Ettevõtte tootmisprotsessi ajakohastatakse, et tagada suurem ressursitõhusus, kaitsta paremini tema 1500 töötaja tervist ja järgida metallurgiasektori tulevasi rangemaid keskkonnamääruseid.

EIP toetas KCMi 2019. aastal 65 miljoni euro suuruse laenuga, et aidata tema protsesse ajakohastada ning suurendada nii-öelda teiseste materjalide – tsingi ja plii – kasutamist ringlussevõetud materjalidest, nagu patareid, ahjude tuhk ja oksiidid. KCMi uued rajatised tagavad automaatsema ja keskkonnasõbralikuma tsingi- ja pliitootmise ning suurendavad ringlussevõtusuutlikkust. „See on Euroopale kasulik, sest see projekt näitab, milline peaks metallurgia 21. sajandil olema,“ ütleb KCMi tegevjuht Ivan Dobrev. „Laen aitab meil oma tehnoloogia laialdasema kasutusele võtmisega selle väärtust suurendada.“

Laenu tagab Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fond, toetades **innovatiivset ettevõtet, mis on ainus plii ja tsingi pakkuja Kesk- ja Kagu-Euroopas**. „Need materjalid on olulised teistele piirkonna tootmisharudele, nagu auto- ja ehitussektor,“ kinnitab projekti laenuametnik Venera Grandzhova. See annab ka mitmeid keskkonnaeeliseid. „Projekt järgib sektori suundumust liikuda rohkem ümbertöödeldud materjalide suunas, mida töödeldakse väga energia- ja ressursitõhusa tehnoloogia abil“, kinnitab EIP insener Liesbet Goovaerts. „See on kooskõlas Pariisi kokkuleppega.“

Õiglane üleminek keskkonna ja inimeste heaks

Õiglane üleminek ei ole seotud ainult ettevõtetega. Sellel on oluline sotsiaalne aspekt. Seda aspekti illustreerib EIP projekt, mis lepiti kokku 2019. aastal, et rahastada rehabiliteerimise ja energiatõhususe meetmeid 9600 sotsiaalkorteri jaoks endises Nord-Pas-de-Calais' kaevanduspiirkonnas Põhja-Prantsusmaal. 153 miljoni euro suurune laen aitab kaasa kliimameetmetele, vähendades 22 457 abisaaja energiatarbimist. See toob kaasa ka 1200 euro suuruse energiaarvete vähenemise ühe kodumajapidamise kohta.

Laen on osa 765,2 miljoni euro suurusest projektist, mida arendab kohalik sotsiaalmajade ettevõte Maisons & Cités. „Siin ei ole tegu üksnes sellise maja rajamisega, kus on parem elada või mis on hea keskkonnale,“ ütleb EIP insener Souad Farsi. **„See on hea keskkonnale ja ka inimestele.“** See ongi kokkuvõttes õiglase ülemineku kontseptsioon.

KUST RAHA TULEB?

Euroopa Investeerimispank, maailma suurim mitmepoolne laenuvõtja ja -andja, kogus 2019. aastal rahvusvahelistel kapitaliturgudel 50,3 miljardit eurot. Panga emissioonid jõuavad investoriteni, kes ei pruugi tavaliselt Euroopasse investeerida ja kes EIP võlakirjadesse investeerides panustavad kaudselt Euroopa projektidesse.

Pank emiteeris võlakirju 17 vääringus, millest enamik olid põhivääringud ehk eurod, USA dollarid ja Inglise naelad. Mitmekesised allikad ja tähtajad tagavad panga fundeerimisstrateegia paindlikkuse. Mitmete vääringute kasutamine võimaldab EIP-le juurdepääsu ka mõnele kohalikule vääringule, et teha väljamakseid.

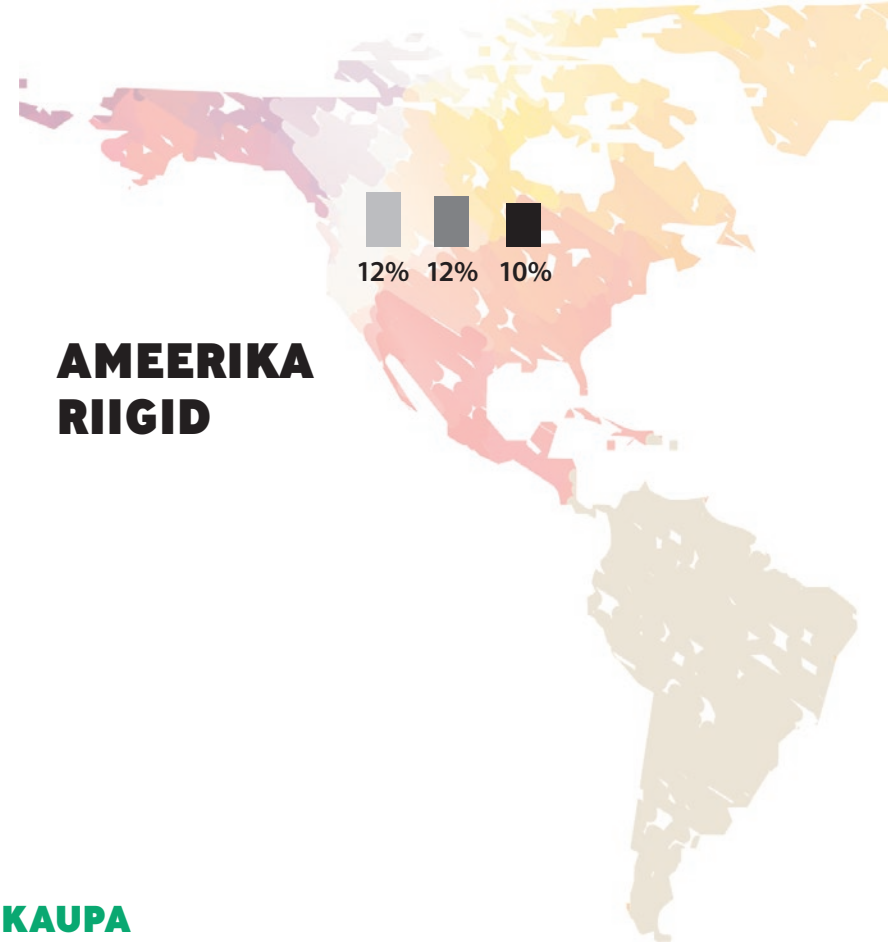

EMISSIOONID VÄÄRINGUTE KAUPA

EIP kogus 2019. aastal rahvusvahelistel kapitaliturgudel

50,3 miljardit eurot

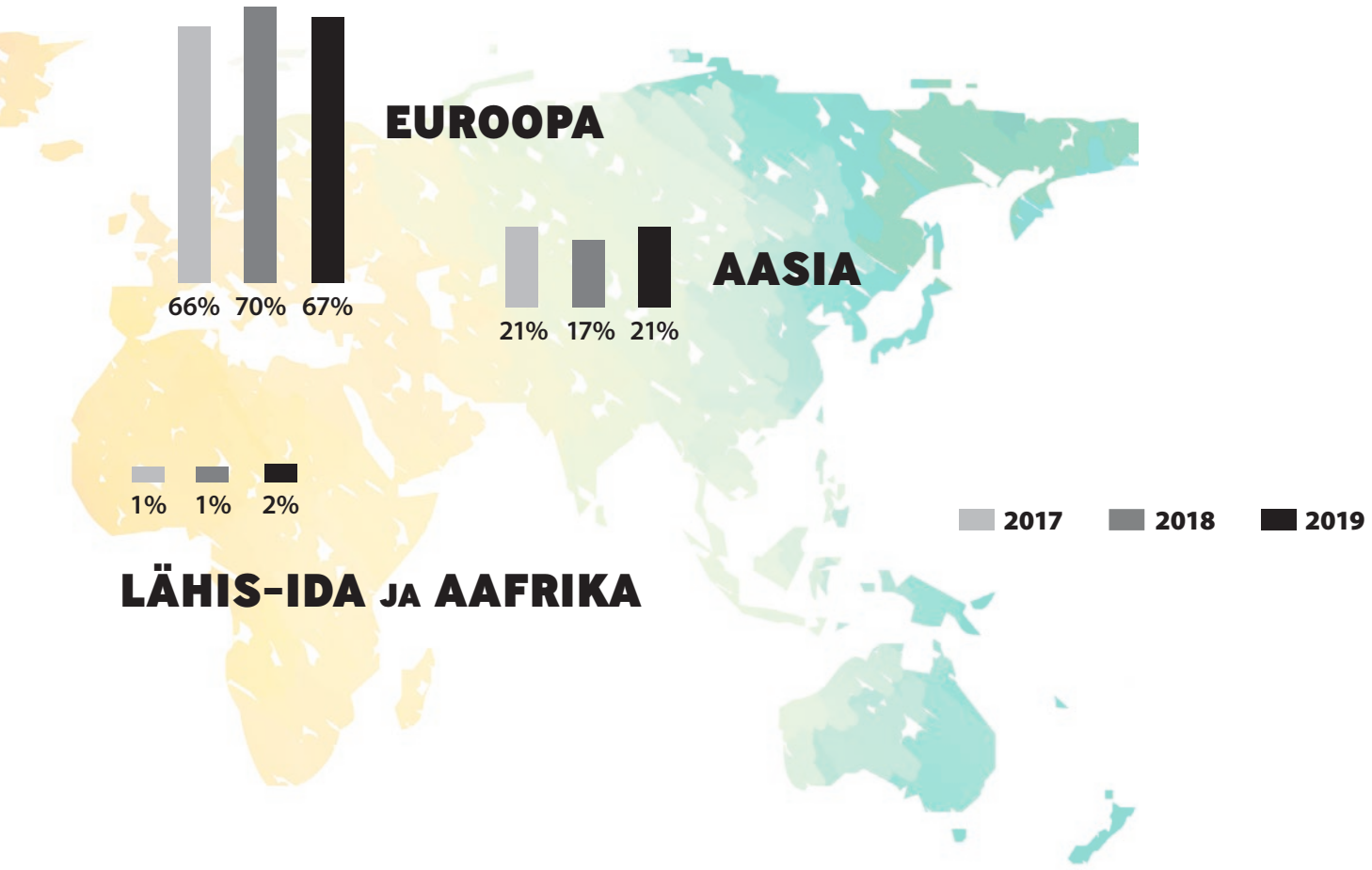

JUHTIMINE

EIP on ELi organ, mis on vastutav liikmesriikide ees, ja pank, mis järgib otsuste tegemisel, juhtimisel ja kontrollides parimat pangandustava. 2019. aastal kuulusid **juhatajate nõukogusse** kõigi tollase 28 liikmesriigi ministrid, tavaliselt rahandusministrid. Kui Ühendkuningriik 1. veebruaril 2020 EList lahkus, vähenes see arv 27ni. Juhatajate nõukogu liikmed määravad kindlaks panga laenupoliitika suunised ja kinnitavad raamatupidamise aastaaruande. Nõukogu otsustab kapitali suurendamised ja panga osalemise rahastamistehingutes väljaspool ELi. Juhatajate nõukogu nimetab ametisse ka direktorite nõukogu, halduskomitee ja auditikomisjoni.

Direktorite nõukogu teeb otsuseid laenude ja vahendite hankimise kavade kohta ning muudes rahastamisküsimustes. Nõukogu tuleb kokku kümme korda aastas, et tagada panga juhtimine kooskõlas ELi aluslepingutega, panga põhikirjaga ja juhatajate nõukogu antud üldsuunistega. Direktorite nõukogusse kuulub 1. veebruari 2020. aasta seisuga 28 liiget, kellest iga liikmesriik nimetab ametisse ühe ja Euroopa Komisjon samuti ühe. Nõukogul on ka 31 asendusliiget. Direktorite nõukogu võib erialaste ekspertteadmiste täiendamiseks koopteerida kuus eksperti, kes osalevad nõukogu koosolekutel hääleõiguseta nõustajatena. Otsuseid tehakse häälteenamusega, mis esindab vähemalt 50% liikmesriikide märgitud kapitalist ja ühte kolmandikku hääleõiguslikest nõukogu liikmetest, kui põhikirjas ei ole sätestatud teisiti. Direktorite nõukogu esimees on president, kes tegutseb hääleõiguseta.

Halduskomitee on panga alaline otsustusorgan. Halduskomitee vastutab panga jooksva tegevuse eest, valmistab ette direktorite nõukogu otsuseid ja tagab nende rakendamise. Komitee koguneb kord nädalas. Halduskomitee töötab panga presidendi alluvuses ja direktorite nõukogu järelevalve all. Ülejäänud kaheksa liiget on EIP asepresidendid. Komitee liikmed nimetatakse ametisse kuni kuueks aastaks ametiaja pikendamise võimalusega ning nad vastutavad ainult panga ees.

Lisaks on pangal sõltumatu **auditikomisjon**, mis allub otse juhatajate nõukogule. Auditikomisjoni ülesanne on auditeerida panga raamatupidamisaruandeid ning kontrollida panga tegevuse vastavust parimatele pangandustavadele. Auditikomisjoni aruanne esitatakse juhatajate nõukogule koos direktorite nõukogu aastaaruandega. Auditikomisjonil on kuus liiget, kes nimetatakse ametisse kuueks järjestikuseks majandusaastaks ilma ametiaja pikendamiseta.

Ühendkuningriigi kapitali asendamine

EIP juhatajate nõukogu liikmed leppisid 2019. aastal ühehäälselt kokku, et Ühendkuningriigi lahkumine Euroopa Liidust ei avalda mõju EIP tugevale märgitud kapitali baasile. Enne Brexitit moodustas Ühendkuningriigi osa EIP sissemakstud kapitalis 3,5 miljardit eurot koos 35,7 miljardi euro suuruse sissenõutava kapitaliga. Väljaastumislepingu alusel asendati Ühendkuningriigi märgitud kapital 27 ELi liikmesriigi kapitali proportsionaalse suurendamisega. Ühendkuningriik esitab garantii summa kohta, mis võrdub tema sissenõutava kapitaliga, ning EIP maksab Ühendkuningriigi sissemakstud osa tagasi 12 iga-aastase osamaksena. Ühendkuningriigi otsus EList lahkuda ei avalda olulist mõju EIP Grupi AAA-krediidireitingule. EIP Grupp täidab täielikult rahastamislepinguid, mis kehtivad Ühendkuningriigis asuvate projektide ja investeeringute suhtes. Lisaks suurendati 1. märtsil 2020 Poola ja Rumeenia poolt märgitud EIP kapitali, mis tagab EIP-le suurema kapitalibaasi kui enne Brexitit.

EUROOPA INVESTEERIMISPANGA 2020. AASTA TEGEVUSKAVA

OLULISEMAD PUNKTID

- Selgeim prioriteet on töö **kliimameetmete ja keskkonnasäästlikkuse** valdkonnas. Võttes arvesse Euroopa Investeerimispanga kohustust pühendada sellele vähemalt 50% oma rahastamisest ning EIP Grupi eesmärki kaasata järgmise kümne aasta jooksul rohkem kui 1 triljon eurot investeeringuid, hakkame 2020. aastal tegema vajalikke kohandusi. 2020. aasta lõpuks hoidume igasugusest rahastamistegevusest, mis ei ole Pariisi kliimakokkuleppe eesmärkidega kooskõlas.

- **Majanduslik ja sotsiaalne ühtekuuluvus ja lähenemine** on endiselt seadusest tulenev panga tegevuse põhieesmärk. Järgmine ELi ühtekuuluvuspoliitika periood on aastad 2021–2027 ning praeguste hinnangute kohaselt uue rahastamiskõlblikkuse kriteeriumi alusel vähem arenenud ja ülemineku piirkondade arv suureneb. Euroopa Investeerimispank tegutseb koostöös Euroopa Komisjoniga, eelkõige õiglase ülemineku mehhanismi puhul, et aidata siiani rohkem fossiilkütustest sõltuvatel piirkondadel minna üle vähese süsinikuheitmega ja vastupanuvõimelisele majandusele.

- EIP Grupp jätkab ettevalmistusi ELi mandaatide rakendamiseks **2020. aastale järgnevas mitmeaastases finantsraamistikus** ja läbirääkimisi komisjoniga kasutusele võetavate finantstoodete üle. 2019. aasta aprillis võeti vastu **InvestEU** fondi määruse esialgne tekst, milles kinnitatakse EIP Grupi rolli peamise partnerina, kes vastutab 75% ulatuses programmi elluviimise eest. Komisjoni välja pakutud **naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahend** tagab EIP Grupile eelarvelised tagatised ja finantsinstrumendid selleks, et täita jätkuvalt strateegilise partneri rolli väljaspool ELi.

- Euroopa Ülemkogu algatas arutelu, et suurendada Euroopa **arengu rahastamise** ülesehituse tõhusust ja mõju seoses komisjoni, Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanga ja Euroopa Investeerimispanga rollidega. Variante, sealhulgas arengu rahastamise eesmärgil EIP tütarettevõtja asutamist analüüsitakse 2020. aastal edasi.

- Pärast oma kapitalialase tegevuse põhjalikku läbivaatamist on uue **grupiülese omakapitalistrateegia** eesmärk täita paremini aktsiaturul esinevaid investeerimislünki ja edendada erakapitali kaasamist, et saavutada suurim poliitiline mõju. Mitmekesisem finantssektor koos suurema omakapitalirahastuse osakaaluga aitab finantssüsteemi stabiliseerida ning suurendab ELis asuvate dünaamiliste ja uenduslike ettevõtjate juurdepääsu rahastamisele.

- **2020. aastaks on kavas eraldada 63 miljardit eurot** ning eeldame sama mahtu ka aastatel 2021–2022.

2020. aasta tegevuskava täieliku avaliku versiooniga saab tutvuda aadressil https://www.eib.org/en/publications/operational-plan-2020

Kliimamuutused on inimkonnale suurim oht. Ent kuna niivõrd paljud inimesed peavad reageerima nii mitmel eri viisil, siis on keeruline teada, mida iga isik peaks tegema. **Kliimalahenduste** kavas on esitatud üksikasjalikud probleemid ja lahendused ning selles näidatakse täpselt, mida *igaüks meist* saab teha, et need ellu viia. Pole vahet, kas olete poliitik, finantsasutus või kodanik, **Kliimalahenduste** kava on see, millest saate juhinduda, et päästa inimkond.

Kuulake kliimalahenduste kava käsitlevat taskuhäälingut aadressil
https://www.eib.org/climate-podcast

Lugege ekspertide arvamusi meie blogis aadressil **https://www.eib.org/climate-solutions**

Laadige alla e-raamat **https://www.eib.org/climate-ebook**

ROHELINE LÕIM

2019. AASTA TEGEVUSARUANNE

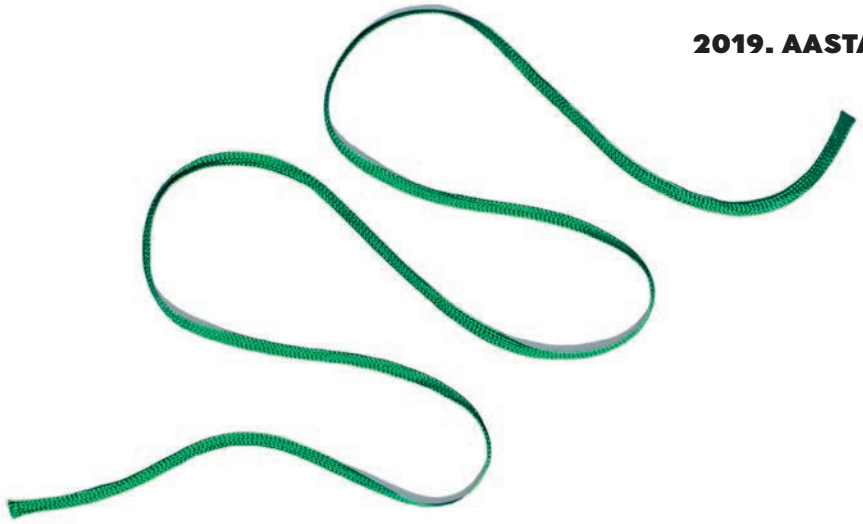

Euroopa
Investeerimispanga
Grupp

EIP Grupi moodustavad Euroopa
Investeerimispank ja
Euroopa Investeerimisfond.

print: ISBN 978-92-861-4623-7
pdf: ISBN 978-92-861-4610-7

ET 05/2020